Republika e Kosovës - Republika Kosovo – Republic of Kosovo

Qeveria – Vlada – Government

Zyra e Kryeministrit – Kancelarija premijera – Office of the Prime Minister

Strategija bolje regulative 2.0 za Kosovo

2017-2021

Sadržaj

Spisak skraćenica 4
Kratak pregled izveštaja 6
Uvod 7
Metodologija 8
Usklađenost sa Strategijom za unapređenje planiranja i koordinacije politike 10
Pregled 11
Vizija i strateški ciljevi 13
Glavne intervencije Strategije 14
OPŠTI CILJ 1) PODSTICAJNI REGULATORNI SISTEM 14
POSEBNI CILJ 1.1: REFORME POSTOJEĆIH PRIMARNIH I SEKUNDARNIH ZAKONA RADI POVEĆANJA KONKURENTNOSTI 14
Kako postupati u budućnosti? 16
Smanjenje opterećenja i konsolidacija zakona 19
Izbegavanje nepotrebnih administrativnih opterećenja 20
POSEBNI CILJ 1.2: UVOĐENJE PROCENE UTICAJA 22
POSEBNI CILJ 1.3: UNAPREĐENI PODACI/STATISTIKA 28
POSEBNI CILJ 1.4: EVALUACIJA 29
OPŠTI CILJ 2) EFIKASNA JAVNA KOMUNIKACIJA, JAVNA KONSULATACIJA I UČEŠĆE ZAINTERESOVANIH STRANA 31
POSEBNI CILJ 2.1: POBOLJŠANA POLITIČKA KOMUNIKACIJA 31
POSEBNI CILJ 2.2: UNAPREĐENA KONSULTACIJA 33
POSEBNI CILJ 2.3: POBOLJŠANO PLANIRANJE RADA 35
Praćenje i procena sprovođenja strategije 37
Reforma javne uprave 37
Praćenje i izveštavanje o strategiji 37
Srednjoročni pregled Strategije 39
Finansijski uticaj sprovođenja strategije 40
Akcioni Plan 41
Cilj 1: Podsticajni regulatorni sistem 41
Podcilj 1.1: Reforme postojećih primarnih i sekundarnih zakona radi povećanja konkurentnosti 41
Podcilj 1.2: Uvođenje procene uticaja 43
Podcilj 1.3: Unapređeni podaci/statistika 46
Podcilj 1.4: Evaluacija 48

Cilj 2: Efikasna javna komunikacija, javna konsultacija i učešće zainteresovanih strana 50
Podcilj 2.1: Poboljšana politička komunikacija 50
Podcilj 2.2: Unapređene konsultacije 52
Podcilj 2.3: Unapređeno planiranje rada 54
Aneks 1: Preliminarna procena troškova za sprovođenje programa smanjenja administrativnih opterećenja na Kosovu 55
Aneks 2: Troškovi i pretpostavke SBR-a (Excel) 57

Spisak skraćenica

AP – Akcioni plan

ARR – Agencija za rodnu ravnopravnost

ARR – Analiza rodne ravnopravnosti

CV – Centralna vlada Kosova

OMR – Odeljenje za međunarodni razvoj

EAR – Evropska agenda reformi

EU – Evropska unija

GIZ – Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit

GPRV – Godišnji plan rada Vlade

KD – Koncept dokument

IFC – Međunarodna finansijska korporacija

IPR – Indikativni plan rada

KAS – Kosovska agencija za statistiku

KCSF – Kosovska fondacija civilnog društva

KDU – Kancelarija za dobro upravljanje pri KP

KSV – Koordinacioni sekretarijat Vlade pri KP

MEI – Ministarstvo evropskih integracija

MER – Ministarstvo za ekonomski razvoj

MF – Ministarstvo finansija

MJU – Ministarstvo javne uprave

MSP – Mala i srednja preduzeća

MTI – Ministarstvo trgovine i industrije

NPSSSP – Nacionalni program za sprovođenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju

NSR – Nacionalna strategija razvoja

OEBS – Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju

OECD – Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj

OI – Obaveza informisanja

ToT – Obuka trenera

PER – Program ekonomske reforme

PoR – Pravilnik o radu Vlade Kosova

PK – Pravna kancelarija pri KP

PU – Procena uticaja

SB – Svetska banka

SBR – Strategija bolje regulative

Sida – Švedska agencija za međunarodni razvoj i saradnju

SIGMA – „Podrška unapređenju u upravljanju i rukovođenju“ (zajednička inicijativa OECD-a i Evropske unije)

SJI – Kancelarija za komunikaciju sa javnošću pri Kancelariji premijera

KSP – Kancelarija za strateško planiranje pri KP

SCM – Model standardnih troškova

SUPKP – Strategija za unapređenje planiranja i koordinacije politike

KP – Kancelarija premijera Kosova

VK – Vlada Kosova

Kratak pregled izveštaja

„Bolja regulativa“ pokriva širok spektar programa, pristupa analizi politike i instrumenata za vršenje različitih vrsta analiza. Cilj bolje regulative je da poboljša izradu politika i zakona, osiguravajući da se oni zasnivaju na dokazima. U praktičnom smislu, to znači da se odluke Vlade zasnivaju na podacima, statististikama i konsultacijama sa zainteresovanim stranama.

Vlada Kosova je usvojila svoju prvu Strategiju bolje regulative u 2014. U godinama nakon toga, pojavili su se ozbiljni problemi u pogledu samog sprovođenja strategije i njenih ciljeva. Do toga je došlo delimično zbog nedostatka resursa, uključujući ljudske resurse i budžetska sredstva, kao i previše ambicioznih pretpostavki u pogledu toga kako politike bolje regulative trebaju biti izrađene i uvedene u okviru uprave.

Na osnovu detaljne analize Strategije bolje regulative koju su sproveli SIGMA/OECD, Vlada Kosova je odlučila da restrukturiše strategiju i osigura da se Program bolje regulative Kosova zasniva na realnom pristupu koji uzima u obzir vreme koje je potrebno za izradu i efikasno sprovođenje aktivnosti Bolje regulative u celoj zemlji.

Strategija bolje regulative 2.0 za Kosovo je bolje finansirana od svog prethodnika i ona se može osloniti na veliku podršku koju pruža Švedska agencija za međunarodni razvoj i saradnju (Sida). Strategija je realnija i u pogledu rokova za sprovođenje politika bolje regulative, pošto odražava aktivnosti na Kosovu koje se zasnivaju na iskustvu stečenom u samoj zemlji, kao i u Evropskoj uniji i njenim državama članicama. Kako bi osigurala sprovođenje strategije, Vlada Kosova je dodelila odgovornost za Strategiju bolje regulative 2.0 Koordinacionom sekretarijatu Vlade u okviru KP-a.

Glavni ciljevi strategije su sledeći:

1) proceniti kako bi Vlada Kosova mogla da razvije program za efikasno smanjenje administrativnih opterećenja na osnovu analize u koncept dokumentu
2) uvesti procenu uticaja na osnovu postojećeg sistema za izradu koncept dokumenata, u pogledu kojeg će se značajno povećati kapaciteti za izradu politika
3) poboljšati konsultacije sa zainteresovanim stranama preko pune primene minimalnih standarda za konsultacije
4) poboljšati političku komunikaciju na osnovu detaljne analize trenutne situacije, koja će biti predstavljena u koncept dokumentu, u kombinaciji sa Akcionim planom
5) omogućiti realnije planiranje rada koje uzima u obzir vreme potrebno za sprovođenje analize politike i konsultacija sa zainteresovanim stranama; na osnovu koncept dokumenta u kojem će izrada biti objašnjena.

Uvod

Bolja regulativa ima ključnu ulogu u razvoju zemlje. Kada su dobro osmišljena, pravila podstiču ekonomski rast i razvoj. Međutim i suprotno može biti tačno. Loše osmišljena pravila, prekomerni zahtevi za građane, kompanije i uprave mogu dovesti do pravila koja su nepotrebno opterećujuća ili se ne primenjuju pravilno. Takva pravila ograničavaju ekonomski razvoj i mogu oterati kompanije u crnu ekonomiju, gde zaposleni nemaju adekvatnu socijalnu zaštitu i zaštitu u vidu bezbednosti na radu i gde kompanije skoro da nemaju nikakav pristup finansijama. Ovo su samo dva negativna efekta i još mnogo njih se mogu navesti.

Vlada Kosova, na osnovu svog nedavnog iskustva, preispitala je rad u oblasti bolje regulative u svetlu – naročito – iskustava Evropske unije i njenih država članica. Ova strategija predstavlja kombinaciju aktivnosti koje će Vlada pokrenuti zajedno sa inicijativama koje bi želela da u budućnosti budu pokrenute. Finansijska sredstva za prvu kategoriju su obezbeđena. Pitanje da li aktivnosti u drugim oblastima mogu zapravo biti preduzete zavisiće od raspoloživosti sredstava koja, u ovom trenutku, još uvek nisu obezbeđena.

Ova strategija se nadovezuje na Strategiju bolje regulative koju je Vlada Kosova usvojila 2014. godine. Nakon što su SIGMA/OECD detaljno ispitali strategiju, postalo je jasno da je morala biti prilagođena kako bi postala preciznija i kako bi se Vladi Kosova omogućilo da sve aktivnosti efikasno prevede u praksu i prati njihovo sprovođenje.

Ova ažurirana strategija prati koncept izvorne strategije. Dva opšta cilja su sledeća:

OPŠTI CILJ 1: PODSTICAJNI REGULATORNI SISTEM
OPŠTI CILJ 2: EFIKASNA JAVNA KOMUNIKACIJA I JAVNE KONSULTACIJE

Odluka o izostavljanju cilja u vezi sa pravilnim sprovođenjem politika i zakona leži u činjenici da se Strategija bolje regulative 2.0 za Kosovo fokusira na same postupke i instrumente za donošenje boljih odluka na osnovu dokaza, analize i konsultacija. Cilj ove strategije nije da ponovi specifične ciljeve koje postavljaju ministarstva, kao na primer Ministarstvo javne uprave i Ministarstvo trgovine i industrije. Oni se ogledaju u njihovim strategijama za unapređenje primene pravila i stvaranje efektivnijeg i efikasnijeg regulatornog okruženja.

Vlada Kosova ostaje posvećena načelima dobrog sprovođenja politika i zakona. To su, konkretno, (1) „jedan izveštaj – višestruka primena“ koje osigurava da građani i kompanije moraju da pruže informacije upravi samo jednom i da su te informacije zatim dostupne i mogu ih koristiti drugi akteri u okviru uprave; (2) „pristup inspekcijama zasnovan na riziku“, gde su režim i prakse inspekcija racionalizovane u skladu sa očekivanim rizicima, stvarnim kapacitetima inspekcijskih organa i fokusirani na rešavanje najvažnijih oblika kršenja pravila, npr. kompanije koje ne uspeju da ispune niz zahteva moraju više biti predmet inspekcije, dok one koje su savesne u načinu na koji razvijaju svoje poslovne aktivnosti u skladu sa zakonom trebaju, generalno, biti predmet manjeg broja inspekcija,; i (3) „jednošalterski sistem“ koji kompanijama i građanima omogućava da sprovedu sve potrebne administrativne postupke preko jednog vladinog portala.

Metodologija

Strategiju bolje regulative 2.0 je izradio je Koordinacioni sekretarijat Vlade u okviru Kancelarije premijera (KP), uz podršku Švedske agencije za međunarodni razvoj i saradnju (Sida), koja pruža podršku KP-u na Kosovu u unapređenju planiranja i koordinacije politike. Sekretarijat je takođe odgovoran za sprovođenje većine aktivnosti koje proizlaze iz ove strategije. Detaljan pregled odgovornosti i aktivnosti dat je u Akcionom planu.

Ova ažurirana strategija se nadovezuje na rad i podršku koju su u izradi prethodne verzije strategije pružile Svetska banka / Međunarodna finansijska korporacija, GIZ, OEBS i Švajcarska kancelarija za saradnju na Kosovu.

U potpunosti finansirane aktivnosti koje proizilaze iz ove strategije su realizovane zahvaljujući podršci koju su pružile Švedska agencija za međunarodni razvoj i saradnju i Svetska banka /IFC. Za realizovanje aktivnosti koje se ne finansiraju, Vlada Kosova će se angažovati u donatorskoj zajednici, da bi procenila da li se predlozi koji su navedeni u ovoj strategiji i da li se potencijalna buduća sredstva potrebna za razvoj još uvek nepredviđenih mogućnosti zapravo mogu razviti i realizovati.

Ova ažurirana verzija uzima u obzir najbolje međunarodne prakse bolje regulative, posebno u Evropskoj uniji, Švedskoj, Nemačkoj i Holandiji. Pored toga, ona se nadovezuje na analizu koju je sproveo OECD. Ova iskustva su od suštinskog značaja za razumevanje izazova sa kojima se Vlade suočavaju kada se upuste u izazovan proces promene metoda rada uprave.

Izvorna strategija je prošla kroz opsežan proces javnih konsultacija, u periodu dužem od šest meseci, sa glavnim zainteresovanim stranama iz javnih institucija, civilnog društva i poslovne zajednice. Dve odvojene sesije konsultacija održane su sa različitim zainteresovanim stranama u junu i decembru 2013. god. Strategija bolje regulative 2.0 uzima u obzir rezultate tih konsultacija i izraženu podršku boljoj regulativi na Kosovu kao opštu podršku načelima odraženim u verziji strategije iz 2014. god. Ovo je razlog zbog kojeg su opšti ciljevi ostali isti.

Tokom sastanaka sa relevantnim organizacijama, održanim u cilju podrške izradi ove strategije, podrška za izradu bolje regulative na Kosovu je bila očigledna. Očigledan nedostatak napretka i odsustvo efikasne strukture praćenja su pitanja na koje je ukazalo nekoliko zainteresovanih strana. Vlada Kosova je, stoga, ovim pitanjima pripisala poseban značaj.

Pisane javne konsultacije u pogledu Strategije bolje regulative 2.0 pokrenute su pod pokroviteljstvom Kancelarije za strateško planiranje pri Kancelariji premijera 22.11.2016. god. Rok za podnošenje predloga bio je 07.12.2016. god. Strategija je zainteresovanim stranama predstavljena u verziji na tri jezika: na albanskom, srpskom i engleskom jeziku. Predlozi koji su primljeni u toku pisanih javnih konsultacija uključeni su u konačnu verziju.

GIZ je ukazao na značajna pitanja u vezi sa sprovođenjem aktivnosti iz ove strategije, kao i aktivnosti koje se sprovode ili koje će se ispoljiti u vezi sa produbljivanjem obaveza Kosova u pogledu evropskih integracija. GIZ je takođe potvrdio nekoliko problema koje deli i Vlada Kosova, posebno u pogledu sprovođenja programa za smanjenje administrativnih

opterećenja na osnovu cilja smanjenja od 25%. Vlada te uzajamne zabrinutosti uzima kao potvrdu pravca zauzetog u ovoj strategiji. Pored toga, GIZ je dao korisne komentare u vezi sa praktičnom realizacijom strategije, koji su uzeti u obzir, međutim nisu doveli do stvarnih promena u samoj strategiji.

Doprinos KCSF-a kao zainteresovane strane se odnosio na određena pitanja u vezi sa primenom minimalnih standarda za javne konsultacije na Kosovu. Ovaj doprinos će biti koristan u pogledu sprovođenja aktivnosti navedenih u okviru Posebnog cilja 2.2 o unapređenoj konsultaciji. KCSF je takođe naglasio dodatu vrednost koju civilno društvo može doneti tokom procesa izrade politike, na primer, u oblasti unapređenja statistike za izradu politike i u pogledu smanjenja administrativnih opterećenja i konsolidacije zakona. Ova pitanja su veoma značajna i biće obuhvaćena u toku sprovođenja ove strategije.

OEBS je zatražio jasnije reference na postojeći Nacrt zakona o normativnim aktima. Reference na predviđeni proces konsolidacije u ovom nacrtu su dodate strategiji.

USAID-ov program Partnerstvo za razvoj, koji posebno obuhvata unapređivanje poslovnog okruženja, predložio je zadržavanje reference na „Referentnu kontrolnu listu OECD-a za donošenje odluka o regulativi“ kao vodeću kontrolnu listu za unapređenje izrade politike i uvođenje procene uticaja na Kosovu. Pored toga, dat je predlog da se predvidi jasan „teret dokazivanja“ za regulatorne mere koje donosi Vlada, posebno kada se te mere odnose na uvođenje ili prilagođavanje uslova za preduzeća u pogledu licenci i dozvola. Originalna kontrolna lista OECD-a dodata je ovoj strategiji. Planirano uvođenje testa za MSP i testa regulatorne konkurentnosti obezbediće da se posebna pažnja usmeri ka dozvolama i licencama.

Pored održanih konsultacija, Vlada Kosova ovu ažuriranu strategiju smatra početkom stalnog angažovanja zajedno sa zainteresovanim stranama koji pokazuju interesovanje u oblasti bolje regulative.

Procesom izrade ove strategije upravljala je posebna radna grupa uspostavljena od strane generalnog sekretara KP-a, grupa je bila zadužena za izradu kako Strategije bolje regulative tako i Strategije za unapređenje planiranja i koordinacije politike. Ovoj radnoj grupi predsedavao je direktor Kancelarije za strateško planiranje pri Kancelariji premijera Kosova. Posebna radna grupa bila je sastavljena od predstavnika KP-a (KSP, KSV i PK), MEI, MF, MJU i MTI.

Usklađenost sa Strategijom za unapređenje planiranja i koordinacije politike

Strategija bolje regulative i Strategija za unapređenje planiranja i koordinacije politike su ažurirane u isto vreme. Vlada Kosova je odlučila da ove strategije budu zasebne, pošto se bave temama sa veoma različitim karakteristikama. Koordinacija sadržaja dve strategije je osigurana preko posebne radne grupe za ponovnu izradu dve strategije.

Međutim, određena pitanja su od značaja za obe strategije. Ovo se posebno odnosi na povećanje kapaciteta unutar uprave, koje je potrebno kako u vezi sa izradom politike tako i u vezi sa planiranjem politike. U SUPKP-u, razvoj kapaciteta je naveden kao odvojeni cilj. Doneta je odluka da se neophodni razvoji kapaciteta navedu u okviru različitih podciljeva Strategije bolje regulative i da se reflektuju u Akcionom planu. Razvoj kapaciteta se takođe reflektuje i navodi u Strategiji za unapređenje planiranja i koordinacije politike.

Istovremeno, u toj strategiji se utvrđuje podcilj za unapređenje kvaliteta planiranja rada vlade. Cilj koji se odnosi na poboljšanje donošenja odluka vlade na osnovu dokaza u velikoj meri, zavisi od učešća zainteresovanih strana na javnim konsultacijama, odvajanju dovoljno vremena za analizu politike i sposobnosti efikasnog održavanja međuministarskih konsultacija. Unapređeno planiranje rada samim tim predstavlja sistemsku dimenziju koja je povezana sa ciljem praćenja koji je naveden u SUPKP-u. Imajući u vidu njegov praktični značaj za bolju regulativu, ovom strategijom je obuhvaćen IPR.

Pošto će biti potrebno da se uskladi i zasniva na postojećoj strukturi planiranja i pošto mogući troškovi IPR-a još uvek nisu poznati, a mogu da budu značajni, Vlada Kosova IPR predstavlja na strateškom nivou. Izbor je dodatno pojačan značajem unapređenja ispunjavanja obaveza navedenih u planu rada i srednjoročnim planskim dokumentima Vlade Kosova.

Pregled

Vlada Republike Kosovo je čvrsto posvećena ekonomskom i društvenom razvoju. Ključ u tome je nastavak ulaganja napora u uklanjanje prepreka koje narušavaju poslovno okruženje i investicije i unapređenje vladavine prava.

Potreba za sveobuhvatnom i za Kosovo specifičnom politikom bolje regulative povezana je sa potrebom strukturisanja okvira za razvoj i održavanje politike i zakona. Pored toga, u vezi sa tekućim promovisanjem vladavine prava na Kosovu, zakoni moraju biti modernizovani i prilagođeni svrsi u koju su izrađeni. Primena tih zakona mora biti što jedinstavnija i efikasnija. Takva primena donosi koristi za agencije za sprovođenje zakona i agencije za inspekciju koje moraju da omoguće funkcionisanje zakona u praksi. Takođe je od koristi za građane, preduzeća, NVO-e i druge koji moraju da poštuju zakone, s obzirom na to da se od od njih traži poštovanje pravila za koja se dokazalo da su potrebna i oslobođena nepotrebnih administrativnih opterećenja.

Bola regulativa je značajna s obzirom na to da normativni akti predstavljaju važan mehanizam za strukturisanje i usmeravanje razvoja u društvu. Međutim, alternative zakona se takođe moraju uzeti u obzir. To znači da program bolje regulative mora da obuhvati i politiku i zakone. Politika, iznad svega, često predstavlja osnov za izradu novih zakona ili izmenu postojećih pravila.

Od početka 2000-ih i Evropska unija (EU) i države članice Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) uspostavile su sveobuhvatne, dobro osmišljene sisteme za pripremu politike i zakona. Glavna uloga je data očekivanom učinku pravila sa glavnim ciljem da se unapredi kvalitet života građana i pokrene ekonomski rast kroz unapređenje poslovnog okruženja.

Kvalitet politike, normativnih akata, podzakonskih akata i efikasnosti javne uprave su ključni faktori koji određuju konkurentnost zemlje na globalnom tržištu. Imaju veliki uticaj na ekonomiju i mogu da podstaknu ekonomski razvoj. Međutim, kada plan i primena nisu optimalni, mogu ometati ekonomske subjekte preko neefikasnih pravila, što za posledicu ima usporavajući efekat na ekonomski razvoj. Zakoni koji se ne mogu propisno primeniti ne dodaju vrednost razvoju zemlje i mogu da nametnu nepotrebnu složenost i opterećenje pravnom sistemu i da smanje jasnoću pravnog okvira. Politika i zakoni koji su izrađeni bez odgovarajućeg analitičkog sredstva stvaraju rizik od neželjenih nuspojava poput nepotrebnih administrativnih opterećenja i prekomernih zahteva za budžet Kosova. Procesi za izradu politike i zakona moraju da obuhvate i pitanja poput sprečavanja korupcije, smanjenja diskriminacije, zaštite ljudskih prava i zaštite rodne ravnopravnosti.

Bolje regulativa, koja obuhvata regulatornu reformu, predstavlja sveobuhvatan skup sredstava za izradu politike i zakona koji pogoduju razvoju društva. Jasno je da je potrebno stalno poklanjati pažnju takvim procesima pošto regulativne aktivnosti u društvu jesu po pravilu složene, multidiciplinarne, dinamične i kontinuirane.

Strategija bolje regulative 2.0 obuhvata sledećih pet aspekata:

1- EKONOMSKI – napori uloženi u dalji razvoj i promovisanje aktivnosti u privatnom sektoru na Kosovu naglašavaju potrebu za jačanjem partnerstva između javnog i privatnog sektora. To znači da bi proces izrade politika i zakona trebao biti praćen rigoroznom analizom u pogledu potencijalnih ekonomskih troškova i koristi. Ovo ukazuje na potrebu za procenom uticaja tokom procesa donošenja odluka. Pored toga, ističe pitanje načina na koji bi Kosovo trebalo da uvede detaljnu evaluaciju i smanji administrativno opterećenje, kako bi se zadržala svrha politika i zakona u koju su oni izrađeni i usvojeni. U tom smislu, Kosovo treba da unapredi primenu Procene ekonomskog uticaja i promoviše upotrebu Modela standardnih troškova, kako bi kontrolisalo stepen administrativnog opterećenja izazvanog zakonodavstvom.

2- SOCIJALNI – zakonodavstvo može imati dalekosežan uticaj na socijalnu situaciju pojedinaca, grupa ili društva u celini. Potencijalne negativne posledice zakona na društvo moraju se propisno rešiti tokom procesa izrade predloga politika i zakona, a kako bi se sprečili nedostaci ili negativne posledice primenom određenih analitičkih pristupa. Pošto ovi pristupi nisu još uvek propisno obuhvaćeni analitičkim okvirom za pripremu odluka Vlade, moraju se preduzeti neophodni koraci kako bi se osiguralo da zakoni na odgovarajući način uzimaju u obzir društvene dimenzije koje su specifične za Kosovo.

3- EKOLOŠKI – politike i zakoni po pravilu pokrivaju aspekte koji se bave ili dotiču pitanja životne sredine. Međutim, ovi uticaji se ne analiziraju na sistematski način u sklopu sadašnjeg okvira Vlade za pripremu odluka. To je u suprotnosti sa donetim propisima vezano za uticaje infrastrukturnih projekata na životnu sredinu za koje je Kosovo uspostavilo regulatorni okvir[1]. Trenutni analitički okvir za izradu politika i zakona mora biti dopunjen analizom uticaja u pogledu mera koje utiču na životnu sredinu i mogu, na primer, uticati na kvalitet vazduha, biodiverzitet i kvalitet vode.

4- TEHNOLOŠKI – instrumenti informacione i komunikacione tehnologije (IKT) se razvijaju neverovatnom brzinom. Oni mogu omogućiti univerzalan i lakši pristup izvorima podataka i informacionim uslugama. Mogu se primeniti za pojednostavljenje pripreme odluka Vlade, podršku procesa izrade zakona i omogućavanje efikasne primene pravila i postupaka koji su propisani normativnim i podzakonskim aktima. Investicije u IT instrumente mogu biti skupe i trebaju se zasnivati na odgovarajućim analizama svih troškova u odnosu na šire koristi koje IT instrumenti mogu da pruže.

5- SVEPRISUTNOST: Politikama i zakonima na Kosovu moraju se propisno rešiti aspekti koji obuhvataju širok spektar pitanja, od ekonomskih, do socijalnih i ekoloških. Ciljevi Vlade kao što su rodna ravnopravnost i smanjenje diskriminacije moraju se obuhvatiti okvirom za izradu politike i zakona. To u praksi znači zajedničke napore, između ostalog, ka unapređenju primene i nadzora nad kvalitetom analize rodne ravnopravnosti dok se istovremeno radi na izradi koncept dokumenata; ispitivanje mogućnosti da se izradi analiza osetljivosti na sukobe na osnovu karakteristika Kosova;i osiguranje da se zakonima efikasno smanjuje diskriminacija po bilo kom osnovu.

[1] Vidi isto: ZAKON BR. 03/L-024 O PROCENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU

Vizija i strateški ciljevi

Ova strategija obuhvata dva opšta cilja, koji su podeljeni na četiri i tri podcilja. Oni su prikazani u tabeli u nastavku i objašnjeni su dalje u ovom dokumentu.

U Akcionom planu, ovi ciljevi su povezani sa konkretnim aktivnostima koje Vlada Kosova želi dalje da razvije i u koje želi da investira.

Slika 1: Opšti i konkretni ciljevi

OPŠTI CILJEVI	POSEBNI CILJEVI
PODSTICAJNI REGULATORNI SISTEM	• REFORME POSTOJEĆEG PRIMARNOG I SEKUNDARNOG ZAKONODAVSTVA RADI POVEĆANJA KONKURENTNOSTI • UVOĐENJE PROCENE UTICAJA • UNAPREĐENI PODACI/STATISTIKA • EVALUACIJA
EFIKASNA JAVNA KOMUNIKACIJA I JAVNE KONSULTACIJE	• UNAPREĐENA POLITIČKA KOMUNIKACIJA • UNAPREĐENE KONSULTACIJE • UNAPREĐENO PLANIRANJE RADA

Ovi ciljevi i podciljevi se fokusiraju na dalje unapređivanje kosovskog sistema za izradu politika i planiranje rada. Pored toga oni odražavaju cilj Vlade Kosova, a to je promovisanje ekonomskog rasta preko uspostavljanja regulatornog sistema koji promoviše poslovne investicije i aktivnosti. Ovo uključuje analizu mogućeg sveobuhvatnog pristupa za modernizaciju svih zakona i efikasno uklanjanje nepotrebnih regulatornih prepreka.

Glavne intervencije Strategije

OPŠTI CILJ 1) PODSTICAJNI REGULATORNI SISTEM

POSEBNI CILJ 1.1: REFORME POSTOJEĆIH PRIMARNIH I SEKUNDARNIH ZAKONA RADI POVEĆANJA KONKURENTNOSTI

Vlada Kosova je čvrsto posvećena unapređenju poslovnog okruženja i jačanju konkurentnosti zemlje. To su važni faktori koji su naglašeni u Programu ekonomske reforme[2] i obuhvaćeni u Nacionalnoj strategiji razvoja[3]. Takođe, poboljšanje konkurentnosti i unapređenje investicionog okruženja jedna su od tri prioritetne oblasti navedene u Evropskoj agendi reforme[4]. U toku je osmišljavanje konkretnih mera, kao što je cilj osiguranja da Kosovo popravi svoje mesto na Doing Business listi Svetske banke.

Ova strategija se nadovezuje na čvrstu posvećenost podsticanju inkluzivnog ekonomskog rasta. Izrada i praksa primene postojećih zakona mogu negativno uticati na napore koje privatni sektor ulaže u povećanje svoje konkurentnosti i može da omete ekonomski rast. Ovi ekonomski troškovi nastaju usled neefikasnosti koja može biti značajna. Kako se tržišni uslovi i tehnološke mogućnosti menjaju, zakonske odredbe koje su možda ranije imale smisla, sada mogu predstavljati ograničenja za poslovanje i negativan uticaj na konkurentnost s obzirom na to da ne prate najnovija dešavanja. Pored toga, potrebno je obratiti pažnju na osiguranje da se zakonska rešenja odgovarajuće primenjuju u praksi. Zakoni koji se ne primenjuju propisno mogu dovesti do poteškoća u vezi sa ključnim oblastima upravljanja, uključujući odgovornost vlade, transparentnost, borbu protiv korupcije i građanski nadzor.

Vlada Kosova želi da unapredi kvalitet zakona i osigura da zakoni služe razvoju zemlje. Da bi se na odgovarajući način pripremilo uvođenje cilja smanjenja, preduzeće se koraci kako bi se procenilo koliko se takav cilj može uspešno ostvariti. Na osnovu odgovarajuće analize, Vlada će doneti odluku u vezi sa preduzimanjem konkretnih koraka, koji obuhvataju odvajanje odgovarajućeg budžeta i izgradnju kapaciteta i infrastrukture potrebne za realizaciju programa smanjenja. Dok je prioritet Vlade smanjenje administrativnih opterećenja, cilj postojećeg pristupa je da se izbegne pokretanje značajnog programa za smanjenje administrativnih opterećenja a da ne postoji sposobnost da se ostvare obećani rezultati.

Efikasnost zakona se može detaljno izmeriti primenom Modela standardnih troškova (SCM). Taj model identifikuje *obaveze informisanja* koje su rezultat zakona i obračunava troškove koje stvaraju iste obaveze informisanja. Model može da se primeni na ceo skup postojećih pravila kako bi se definisala osnova za procenu napretka u pogledu efikasnosti i smanjenja troškova. Mnoge zemlje, poput Holandije, Nemačke, UK, Mađarske i Italije, uspešno su realizovale program smanjenja administrativnih opterećenja od 25 %, a taj cilj je ostvarila i

[2] Vlada Kosova (2016), *Program ekonomske reforme Kosova (PER)*
[3] Vlada Kosova (2016), *Nacionalna strategija razvoja 2016–2021*
[4] Vlada Kosova (2016), *Dijalog na visokom nivou između Kosova i EU o ključnim prioritetima – Evropska agenda reforme (EAR)*

Evropska unija. Kosovo može da se nadoveže na ta iskustva i da primeni naučene lekcije iz programa smanjenja administrativnih opterećenja u svoju korist.

Slika 2: Model standardnih troškova primenjen u Nemačkoj[5]

Kao što grafički prikaz Modela standardnih troškova pokazuje, četiri promenljive određuju troškove zakona. Te promenljive su (1) stopa zarade; (2) vreme potrebno za ispunjavanje obaveza; (3) broj subjekata, potrebnih za izvršenje zadatka; i (4) učestalost po kojoj bi ovaj zadatak trebao da bude ispunjen. U principu, podaci koji su potrebni za izračunavanje administrativnih opterećenja na Kosovu trebaju biti dostupni, iako može biti moguće da je potrebno prilagođavanje nekih izvora podataka sa specifičnim zahtevima SCM-a.

Koristi od primene SCM-a i fokusiranje na smanjenje administrativnih opterećenja mogu biti neizmerne. Kada je holandska vlada započela program smanjenja administrativnih opterećenja za 25% ekonomski dobici su procenjeni kao jednaki povećanju BDP-a za 1,5% i povećanju produktivnosti rada za 1,7 %[6]. Ovi dobici su rezultat povećanja efikasnosti privatnog sektora.

Evropska unija je do 2012. uspešno završila svoj program za smanjenje administrativnih opterećenja. Dostigla je ciljano smanjenje od 25% i eliminisala je nepotrebne troškove kompanija EU u visini od 30,8 milijardi evra. Evropska komisija je procenila da bi u

[5] Savezni zavod za statistiku Nemačke (2006), *„Uvođenje Priručnika za metodologiju Modela standardnih troškova Savezne Vlade“*, strana 23.
Link:
https://www.destatis.de/EN/FactsFigures/Indicators/BureaucracyCosts/Download/SCMManual.pdf?__blob=publicationFile

[6] Zavod za analizu ekonomske politike Holandije (CPB) (2004), '*Economische effecten van een verlaging van de administratieve lasten*' (Prevod: *Ekonomski uticaji koji proizilaze iz smanjenja administrativnih opterećenja*), 2004
Link: https://www.cpb.nl/sites/default/files/publicaties/download/economische-effecten-van-een-verlaging-van-de-administratieve-lasten.pdf

srednjoročnom smislu program smanjenja mogao da dovede do povećanja BDP EU od 1,4 %, što je jednako 150 milijardi evra.[7]

Koristi koje fokus na smanjenje administrativnih opterećenja donosi su takve veličine da je vredno istražiti kako se cilj smanjenja administrativnih opterećenja može sprovesti. Vlada Kosova želi da ovo pitanje detaljno istraži i da proceni koje uslove treba ispuniti kako bi se ostvario cilj smanjenja ili ako je moguće da se dostigne nivo smanjenja daleko iznad 25%, kao što je i holandska vlada bila u stanju da postigne preko uzastopnih programa za smanjenje administrativnih opterećenja.[8]

Kako postupati u budućnosti?

Smanjenje administrativnih opterećenja kao poseban cilja politike, na efikasan način, zahteva značajne resurse i posvećenost. Ovo postaje jasno iz napora zemalja koje su cilj smanjenja uspešno sprovele. Ove investicije su značajne u smislu ljudskih i budžetskih sredstava. U Aneksu 1. prikazane su preliminarne procene očekivanih ljudskih i budžetskih resursa koji su potrebni za ostvarenje cilja smanjenja administrativnih opterećenja. Potrebna je dalja analiza kako bi se utvrdile očekivane koristi i stvarni resursi, potrebni za ostvarivanje cilja smanjenja opterećenja na Kosovu. Očekuje se da će rezultirajući pozitivni uticaji na ekonomiju, kao i u drugim zemljama biti vrednija investicija od strane uprava. Što znači da će aktivnosti koje treba preduzeti biti više nego korisne. Ova pretpostavka predstavlja pokretačku snagu za

[7] Evropska komisija (2012), *Akcioni program za smanjenje adminstrativnih opterećenja EU – Završni izveštaj*
Link:
http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/admin_burden/docs/com2012_746_swd_ap_en.pdf

[8] Vidi takođe izbor izveštaja navedenih u nastavku, objavljenih od strane Vlade Holandije o njenim programima za smanjenje administrativnih opterećenja:
1) *Programmabrief „Goed Geregeld, een verantwoorde vermindering van regeldruk 2012 – 2017"* (Prevod: Programsko pismo „Dobro organizovano, odgovorno smanjenje regulatornih troškova 2012 – 2017"), 2013.
Link:
https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/regeldruk/documenten/kamerstukken/2013/04/24/kamerbrief-goed-geregeld-een-verantwoorde-vermindering-van-regeldruk-2012-2017
2) „Programma Regeldruk Bedrijven 2011 – 2015" (Prevod: Program regulatornih troškova za kompanije 2011 – 2015), 2011.
Link:
https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/regeldruk/documenten/kamerstukken/2011/02/07/programma-regeldruk-bedrijven-2011-2015
3) *Dit willen we nog even kwijt… Vermindering administratieve lasten voor het bedrijfsleven* (Prevod: Ovo još uvek želimo da ukinemo… Smanjenje administrativnih opterećenja za privatni sektor), 2006.
Link: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2008/08/05/rapportage-vermindering-administratieve-lasten-voor-het-bedrijfsleven

Vladu Kosova u pogledu ozbiljnog shvatanja smanjenja administrativnog opterećenja i pravilne procene načina na koji se ova opterećenja mogu smanjiti.

Da bi se osiguralo da je ostvarenje cilja smanjenja opterećenja izvodljivo, konačna odluka o smanjenju administrativnih opterećenja za 25% mora da se zasniva na dokazima i propisnoj analizi koja će Vladi Kosova omogućiti da cilj ostvari na odgovarajući način i bez odlaganja. Postoji nekoliko praktičnih pitanja koje sada treba uzeti u obzir i sigurno će se pojaviti dodatna pitanja, dok je analiza neophodne infrastrukture, proceduralnog uređenja i neophodnog rada na razvoju kapaciteta za ostvarenje cilja smanjenja opterećenja u toku.

Pre svega koncept adminstrativnih opterećenja i Model standardnih troškova (SCM) su relativno novi za kosovsku upravu. Oni nisu integrisani u proces izrade politika ili proces za pripremanje predloga zakona. Vlada Kosova dakle, mora da obezbedi da se civilni službenici upoznaju sa SCM-om i da se osećaju samouvereno u pogledu njegove primene. Prvo i najvažnije neophodni podaci za proračune na osnovu SCM-a moraju biti dostupni i civilni službenici treba da budu obučeni u pogledu njegove primene. Potencijalni budući program za smanjenje administrativnih opterećenja mora da uzme u obzir složenost uvođenja SCM-a u proces izrade politike. Rad na ovome je već otpočeo i nastaviće se tokom narednih godina.

Drugo, napore koji su potrebni za realizaciju cilja smanjenja administrativnih opterećenja u odnosu na infrastrukturu koja je neophodna za ispunjenje takvog cilja je potrebno istražiti i dogovoriti . Ovo mora da se odvija pre uspostavljanja cilja smanjenja i određivanja roka za njegovo dostizanje. Neki od preduslova za efikasnu primenu SCM-a i realizaciju cilja smanjenja su (1) osnovno merenje koje deluje kao referentna tačka u odnosu na koju se meri napredak i kao baza podataka za utvrđivanje mogućnosti smanjenja administrativnih opterećenja; (2) efikasni mehanizmi podrške, uključujući i znanje o budžetskim sredstvima, koja su dostupna resornim ministarstvima za primenu SCM-a i izradu predloga za smanjenje; (3) ljudski kapaciteti u resornim ministarstvima i drugim delovima uprave za identifikaciju predloga za smanjenje i izradu neophodnih regulatornih promena – uključujući i detaljne konsultacije sa zainteresovanim stranama; i (4) efikasna kontrola kvaliteta – i stoga nivoa osoblja – koja se sprovodi od strane namenskog odeljenja za smanjenje administrativnog opterećenja unutar CV, potencijalno podržano od strane nezavisne organizacije za nadzor napretka i podršku i istovremeno podsticanje uprave da ispuni obećano smanjenje. Ove organizacije često obraćaju pažnju na više pitanja, a ne samo na administrativno opterećenje i imaju zadatak da procene regulatorni kvalitet iz različitih stanovišta, npr. opšti ekonomski ili poslovni uticaji. Ovo ukazuje na potrebu za odgovarajućom diskusijom pre bilo kakve odluke u vezi sa ulogom takve organizacije u potencijalnom okruženju za procenu uticaja na Kosovu.

Slika 3: Pregled nezavisnih organizacija za nadgledanje programa smanjenja administrativnog opterećenja i/ili kvaliteta procene uticaja

Evropska unija	- Grupa na visokom nivou za administrativna opterećenja (Program za smanjenje opterećenja) - Regulatorni nadzorni odbor (Procene uticaja i Evaluacija gradonačelnika)	- Grupa na tereta) - Odbor za
Finska	Savet za analizu regulatornog uticaja	Savet za a
Nemačka	Normenkontrollrat	Normenko
Norveška	Regelradet/ Savet za bolju regulativu	Regelrade

Švedska	Regelradet/ Savet za bolju regulativu	Regelrade
Holandija	Actal	Actal
UK	Savet za regulatornu politiku	Savet za p

Treće, s obzirom na ukupni prioritet Kosova da se pridruži Evropskoj uniji – cilj za čiju je realizaciju usklađivanje sa pravnim tekovinama EU od suštinskog značaja – potencijalno stvaranje novih ili ažuriranih regulatornih zahteva kao rezultat evropske integracije zemlje mora se adekvatno tretirati u skladu sa programom smanjenja administrativnog opterećenja. Dok sprovođenje pravila EU treba da bude efikasno i njihova primena efektivna, cilj smanjenja opterećenja ne sme da ugrozi dugoročni cilj Kosova da postane država članica Evropske unije.

Poseban značaj u tom pogledu ima proces vršenja procene nedostataka pravne usklađenosti (PNPU) koja je planirana za 2017. god. PNPU u praktičnom smislu znači proveru primarnih i sekundarnih zakona na Kosovu i procenjuje nedostatke u smislu njihove usklađenosti sa pravim tekovinama EU. U kakvoj interakciji je PNPU sa budućim programom smanjenja administrativnih opterećenja i kako se oni mogu međusobno dopunjavati treba dodatno proceniti.

Uspešni programi smanjenja administrativnih opterećenja u Evropi obuhvatili su sva četiri aspekta navedena u prethodnim paragrafima. Kosovo mora da obezbedi da su ova četiri aspekta propisno uvedena kako bi se ostvario cilj smanjenja administrativnih opeterećenja. Potrebna je dodatna analiza praktičnog organizacionog uređenja u pogledu zadataka za primenu SCM-a i razvoja osnovnih merenja. Za ova dva aspekta, zauzeti su različiti pristupi.

Prilikom izrade osnovnih merenja za administrativna opterećenja, Holandija i Evropska komisija su iskoristile spoljne konsultante za pružanje potrebnih informacija.[9] Nasuprot tome Nemačka je osigurala da osnovna merenja sprovodi i održava Savezni zavod za statistiku.[10]
Što se tiče budžetskog uticaja, učešće spoljnih konsultanata zahteva visoke početne investicije. Obuhvatanje ekspertize merenja SCM-a u okviru uprave će najverovatnije biti manje skupo ali zahteva da potrebni ljudski resursi budu dostupni tokom dužeg vremenskog perioda.

---

[9] Holandska vlada (2008), *„Nulmeting administratieve lasten bedrijven 2007“* (Prevod: Osnovna merenja administrativnih opterećenja za kompanije 2007)
Link: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brochures/2009/08/19/nulmeting-administratieve-lasten-bedrijven-2007
I Evropska komisija (2010), '*Projekat EU o osnovnom merenju i smanjenju administrativnih troškova: Konačni izveštaj, koji uključuje izveštaj o Modulu 5.2 – Izrada preporuka za smanjenje '*
Link: http://ec.europa.eu/smart-regulation/refit/admin_burden/docs/enterprise/documents/files/abs_development_reduction_recommendations_en.pdf

[10] Savezna služba za statistiku Nemačke (2006), *„Uvođenje Priručnika o metodologiji modela standardnih troškova Savezne Vlade“*
Link:
https://www.destatis.de/EN/FactsFigures/Indicators/BureaucracyCosts/Download/SCMManual.pdf?__blob=publicationFile

S obzirom na nedostatak iskustva sa SCM-om na Kosovu, uključivanje spoljnih konsultanata bi značilo uključivanje konsultanata iz inostranstva, verovatno stručnjaka koji se nalaze u Evropskoj uniji. Troškovi sprovođenja osnovnog merenja će verovatno biti visoki i vođenje ovog osnovnog merenja na ovaj način se teško može priuštiti. Osim toga takva praksa bi teško dovela do dugotrajnog razumevanja modela i njegove primene.
Nemački pristup, koji bi se mogao primeniti na Kosovu angažovanjem Kosovske agencije za statistiku izgleda kao pristup koji više odgovara Kosovu, međutim bilo bi potrebno više vremena za njegovo sprovođenje. Kapaciteti Agencije za statistiku bi, kao i kapaciteti drugih relevantnih organizacija, morali da se usklade sa potrebama programa smanjenja administrativnih opterećenja. U svakom slučaju, potrebna je dalja detaljna analiza kako bi se donela odluka o načinu na koji će se vršiti osnovna merenja.

Još jedno pitanje koje treba razmotriti je da li Vlada Kosova treba da donese odluku o uspostavljanju potpunog osnovnog merenja što bi značilo merenje svih administrativnih opterećenja koja proističu iz svih postojećih primarnih i sekundarnih zakona. Alternativa je da se počne sa programom merenja i smanjenja koje obuhvata samo određeni skup zakona. Prvi pristup je, na primer, izabran od strane holandske vlade. Drugi pristup je primenjen u Evropskoj uniji.[11]

Postoji nekoliko pitanja koje treba razmotriti u vezi sa takvim izborom. Zakonodavni okvir na Kosovu se značajno razlikuje od okvira razvijenog od strane Evropske unije i njenih pojedinih zemalja članica. Ograničavanje osnove na određeni broj zakona ili oblasti politike će verovatnije pružiti brže rezultate. Međutim postoji rizik da takav pristup da niže od očekivanih koristi s obzirom na to da drugi nepotrebno opterećujući delovi regulatornog okvira ostaju nepromenjeni.

Smanjenje opterećenja i konsolidacija zakona

Smanjenje administrativnih opterećenja podrazumeva prilagođavanje zakonskih odredbi iz primarnih i sekundarnih zakona. Samim tim, efikasan program smanjenja uvek podrazumeva povećanu zakonodavnu aktivnost u cilju pojednostavljenja postojećih zakona i podzakonskih akata, čime se jasno očekuje angažovanje osoblja resornih ministarstava i organizacija Centralne vlade. Pored toga, pošto takođe povećava efikasnost zahteva za podacima koje uprava postavlja kompanijama i građanima, za smanjenje administrativnih opterećenja potrebno je i ažuriranje procesa za sprovođenje zakonskih odredaba. Ovo može da podrazumeva i veće investicije u IT sisteme i ažuriranje postojećih materijala.

Ovaj očekivani zahtev koji će se naći pred upravom Kosova se mora propisno isplanirati s obzirom na postojeće ograničene kapacitete. Od presudnog je značaja dodati da se Kosovo ne suočava samo sa pitanjima regulatorne neefikasnosti, već se suočava i sa opštom regulatornom kompleksnošću zbog istorije zemlje i odsustva procedura koje povećavaju regulatornu jasnoću. Na primer, zakoni se ne konsoliduju na sistematski način. Vlada Kosova želi da proces konsolidacije reši Zakonom o normativnim aktima. Uvođenje tog načela u

[11] Videti izveštaje o osnovnom merenju iz fusnote 5.

praksi i dalje podrazumeva uvođenje potrebnih radnih procesa da bi se efikasno konsolidovali zakoni na Kosovu. Očekuje se da će se procedura za konsolidaciju urediti Zakonom o normativnim aktima. Takva konsolidacija će postaviti značajne zahteve istim strukturama u okviru CV-a i resornih ministarstava koje bi bile uključene u smanjenje administrativnih opterećenja.

U vezi sa tim Vlada Kosova ima za cilj da istraži da li se ceo skup važećih primarnih i sekundarnih zakona može podvrgnuti Regulatornoj „giljotini" i programu preoblikovanja. Temeljna revizija pravnog okvira treba da obuhvati proces preko koga se ocenjuje validnost i dodata vrednost postojećih zakona. Takva „giljotina" bi trebala biti nov koncept i mora se dalje ispitati. Logika iza ovog pristupa je budući da konsolidacija i smanjenje administrativnog opterećenja zahteva značajne resurse bilo bi korisno da se prvo vidi da li je postojeće zakonodavstvo i dalje neophodno i nakon toga proceni da li se postojeći zakoni mogu spojiti.

Slika 4: Pristup koji Vlada Kosova želi da istraži kako bi se povećao kvalitet, efikasnost i jasnoća pravnog okvira

Smanjenje administrativnog opterećenja na osnovu cilja od 25%: obaveze se obračunavaju i nepotrebno opterećenje se eliminiše

Regulatorna „giljotina": pregledaju se svi postojeći primarni i sekundarni zakoni; one stavke za koje se smatra da nisu potrebne se ukidaju

Preoblikovanje: ispituje se svaki deo primarnih i sekundarnih zakona u odnosu na pitanje da li treba da se spoje sa drugim postojećim zakonima

Konsolidovanje: predložena je konsolidovana verzija primarnih i sekundarnih zakona na osnovu svih izmena i dopuna koje su napravljene u prošlosti

Usvajanje: poboljšani primarni i sekundarni zakoni se usvajaju od strane Skupštine ili Vlade Kosova u zavisnosti od potreba za određenim dokumentom

Vlada Kosova je u potpunosti svesna da je predloženi pristup veoma ambiciozan i zahtevan. U ovoj fazi neophodna infrastruktura za uspešno sprovođenje takvog pristupa ne postoji. Ono što je jasno u ovoj fazi jeste da, ako se smanjenje administrativnog opterećenja, konsolidacija i sl. sprovodi na nekoordinisani način, korisno vreme i resursi se bespotrebno gube. Uprava Kosova će se suočiti sa prekomernim zahtevima s obzirom da mora ponoviti istu vrstu aktivnosti nekoliko puta.

Za sprovođenje ovog pristupa sredstva koja su potrebna su značajna. Međutim konsolidovanje svih zakona i sprovođenje ciljeva smanjenja administrativnog opterećenja takođe zahtevaju značajne resurse. Treba detaljno proceniti kako Kosovo treba da organizuje ovaj proces. Ovo uključuje analizu mogućnosti za osnivanje privremenih odeljenja i/ili privlačenje osoblja u vezi sa projektom pri Kancelariji premijera i resornim ministarstvima.

Izbegavanje nepotrebnih administrativnih opterećenja

Vlada Kosova je potpuno posvećena sprovođenju prakse izrade politika koje omogućavaju izradu efikasnih politika i zakona. Opterećenja za kompanije, posebno za MSP-e moraju se održavati što je moguće nižim. Model standardnih troškova pruža sredstva za upravljanje procesom donošenja odluka Vlade. Ovo je moguće čak i bez potencijalnih referenci na potpuno osnovno merenje administrativnih opterećenja.

Vlada će osigurati da pristup SCM bude obuhvaćen u procesu izrade koncept dokumenata. Pristup razvijen od strane Evropske komisije za ex-ante analizu politika u skladu sa njenom procenom uticaja, kao i iskustva drugih zemalja će u ovome biti vodeći.[12] Primena SCM-a tokom procesa izrade politika će upravi Kosova omogućiti da razvije potrebne kapacitete koji su neophodni za sprovođenje cilja smanjenja administrativnog opterećenja.

Slika 5: Pokazatelji procene postignutog napretka u okviru posebnog cilja 1.1

1) Usvajanje koncept dokumenta do 2018. godine u pogledu koristi i troškova primene programa smanjenja administrativnih opterećenja uključujući i poređenje potencijalnog idejnog projekta i opcije predstavljene na Slici 4, glavne zahteve u vezi sa smanjenjem administrativnih opterećenja u odnosu na postavljeni cilj i procenu budžeta za svaku opciju održivog plana programa.
2) Razvoj kapaciteta za realizaciju programa smanjenja administrativnih opterećenja kroz obuke za relevantno osoblje institucija CV-a i resornih ministarstava: sertifikovanje trenera za obuke o SCM-u do 2018; najmanje 5 sertifikovanih trenera do 2018; 20 % relevantnog soblja CV-a i resornih ministarstava obučeno do 2018; taj procenat se povećava na 90 % do 2021.
3) SCM se u procesu izrade politike u relevantnim koncept dokumentima koristi: 30 % do 2018, 50 % do 2019, 100 % do 2021

Pokazatelji koji bi se primenjivali u slučaju da Vlada Kosova – na osnovu koncept dokumenta koji će biti izrađen – usvoji cilj smanjenja administrativnih opterećenja:
1) Početak programa smanjenja administrativnih opterećenja utvrđenog u odnosu na konkretni cilj koji je zasnovan na opcijama predstavljenim u koncept dokumentu (taj pokazatelj zavisi od izvodljivosti realizacije programa smanjenja, razvoja potrebnih kapaciteta i dostupnosti budžeta za ostvarenje cilja smanjenja opterećenja)
2) Konkretna smanjenja izmerena u procentima administrativnih optrećenja utvrđenih u odnosu na osnovu koja je razvijena kao deo programa smanjenja opterećenja sa konkretnim i merljivim smanjenjem optrećenja u vezi sa obavezama informisanja koje proizilaze iz zakona (ovaj pokazatelj zavisi od početka i uspešne primene programa smanjenja administrativnih opterećenja)

[12] Evropska komisija (2015), *„Mehanizmi" za bolje uređenje,* Mehanizam #53:Model standardnih troškova za procenu administrativnih troškova

POSEBNI CILJ 1.2: UVOĐENJE PROCENE UTICAJA

Procena uticaja predstavlja ključni element za unapređenje bolje regulative s obzirom na to da predstavlja instrument koji omogućava razvoj boljih rešenja politike za dati problem preko sistematske ex-ante analize i konsultacija. Efikasan proces PU-a može da sačuva ravnotežu između zaštite i unapređenja društvenih dobara, životne sredine, integracije prava pojedinaca, sa jedne strane i troškova sprovođenja zakona od strane uprave, usklađivanje građana i preduzeća sa propisima sa druge strane. PU može da pruži važan doprinos inkluzivnom rastu i Vlada Kosova ima za cilj da primeni instrumente kako bi obezbedila održivi ekonomski razvoj zemlje.[13] [14] Unapređenje kvaliteta koncept dokumenata i uvođenje procene uticaja ojačaće kvalitet regulatornog upravljanja na Kosovu, što bi trebalo da se odrazi u Globalnim pokazateljima regulatornog upravljanja Svetske banke.[15]

Značaj procene uticaja u pogledu davanja podrške ekonomskom rastu i smanjenju administrativnih opterećenja, posebno za MSP-e jasno je naglašen u Izveštaju EU o napretku za 2016. godinu. Jačanje ex-ante analize politike i uvođenje testa za MSP navedeni su kao ključne preporuke za Kosovo u pogledu primene Akta o malom biznisu Evrope.[16] Vlada Kosova je istog mišljenja i preduzeće neophodne korake da uvede procenu uticaja.

Sama Evropska komisija radi sa veoma razvijenim sistemom procene uticaja koji obuhvata predloge politike, zakone i podzakonske akte.[17] Pored toga, analiza obuhvata ekonomski, društveni i uticaj na životnu sredinu, što obezbeđuje odgovarajuću ravnotežu između društvenih interesa u toku izrade predloga. Kosovo može da se nadoveže na taj pristup i sisteme procene uticaja koje su razvile države članice Evropske unije, kao i zemlje Zapadnog Balkana.

Slika 6: Integrisana ex-ante i ex-post analiza politike Evropske komisije

Nivo dokumenta	Predlog politike		Predlog zakona		Predlog podzakonskog akta	
Naziv dokumenta	Bela knjiga	Politička komunikacija	Uredba	Direktiva	Sprovedbeni akt	Delegirani akt
Ex-ante analiza politike	**Metodologija integrisane procene uticaja** - Obuhvata ekonomske, društvene i uticaje na životnu sredinu					

[13] Deighton-Smith, R., A. Erbacci i C. Kauffmann (2016), „Promoting inclusive growth through better regulation: The role of regulatory impact assessment“, Radna dokumenta regulatorne politike OECD-a, br. 3, OECD Publishing, Pariz

[14] OECD (2016), *Upravljanje inkluzivnim rastom: Pregled inicijativa zemlje*, OECD Publishing, Pariz.

[15] Videti i internet stranicu Svetske banke o Globalnim pokazateljima regulatornog upravljanja: http://rulemaking.worldbank.org/

[16] OECD i ostali. (2016), *Indeks politike MSP: Zapadni Balkan i Turska 2016: Procena primene Akta o malom biznisu Evrope*, OECD Publishing, Pariz

[17] Evropska komisija (2015), *Smernice za bolju regulativu i „Mehanizmi“ bolje regulative*

Ex-post analiza politike	**Metodologija integrisane procene** - Obuhvata ekonomske, društvene i uticaje na životnu sredinu - Direktna veza između ex-post analize postojećih politika i zakona i pripremne faze za poboljšanje politika i zakona

Vlada Kosova je ponosna jer zemlja može nastaviti sa nadogradnjom postojećeg pristupa analize politike prilikom uvođenja PU-a, kao što je potvrđeno u Izveštaju EU o napretku iz 2016. god.[18] Kosovo je već uvelo postupak za ex-ante analizu kroz svoj proces izrade koncept dokumenata. Ti dokumenti se, između ostalog, zasnivaju na načelima procene uticaja i konsultacija.

Svrha koncept dokumenta je da Vladi omogući razmatranje, u opštim crtama, ciljeva i glavnih karakteristika predloga i mogućih opcija za rešavanje identifikovanih problema. Generalni sekretar KP-a je izdao detaljne smernice za izradu koncept dokumenata i definisao proces njihove pripreme. Koordinacioni sekretarijat Vlade je odgovoran za sprovođenje pristupa koncept dokumenata. Koncept dokumente izrađuju resorna ministarstva, a usvaja ih Vlada pre početka rada na nacrtu novog zakona, na izmenama i dopunama postojećih zakona, važnim sekundarnim zakonima i ostalim važnim predlozima sa značajnim društvenim, ekonomskim i ostalim uticajima.

Slika 7: Izvod iz Pravilnika o radu Vlade Kosova

Institucije koje predlažu su dužne da uz konačan predlog bilo kog nacrta normativnog akta prilože sledeća dokumenta:

- zvaničnu preporuku ministra
- **koncept dokument** ili memorandum sa objašnjenjem
- Finansijsku procenu uticaja (gde je to potrebno) i mišljenje Ministarstva finansija
- mišljenje Ministarstva za evropske integracije
- mišljenje odgovarajućih kancelarija pri Kancelariji premijera
- tabelu koja navodi komentare primljene od drugih institucija kao što je definisano u članu 7. navedene Uredbe, u kome se opisuju razlozi uzimanja ili neuzimanja preporuka u obzir
- nacrt odluke Vlade
- svi izveštaji ili savet Sekretara koje izdaje Savet Generalnih sekretara.

Tokom poslednjih nekoliko godina, Vlada, konkretno Sekretarijat Vlade u okviru KP-a, je primio značajnu podršku od međunarodnih donatora (npr. DFID i SIGMA) za dalje uključivanje procesa za pripremu koncept dokumenata; poboljšanje analitičkog kvaliteta ovih dokumenata; i povezanih pitanja kao što su planiranje i izrada koncept dokumenata. Ova podrška je obezbeđena u obliku obuka osoblja KP-a i resornih ministarstava; podučavanja službenika KSV-a i posebnog saveta o tome kako Kosovo može u budućnosti dalje poboljšati koncept dokumente.

[18] Evropska komisija (2016), *Izveštaj za Kosovo 2016, Propratna obaveštenja o politici proširenja EU*, strana 10, Brisel, Belgija

Pored toga, Švedska agencija za međunarodni razvoj i saradnju finansira obiman projekat za razvoj kapaciteta u oblasti izrade i koordinacije politike. Projekat je otpočeo 2016. godine. U okviru ovog projekta, koji traje četiri godine, posebna pažnja je rezervisana na dalje poboljšanje ex-ante analize politike, koja se sprovodi nakon što organizacije predlagači, kao što su resorna ministarstva, izrade koncept dokumenta.

Uz podršku IFC-a, Kosovo je počelo izgradnju osnove koja, u kombinaciji sa projektom podrške Sida-e, obezbeđuje Kosovu mogućnost zamene postojećeg sistema koncept dokumenata sistemom procene uticaja. Podrška IFC-a uključuje, između ostalog, obiman program obuke trenera o proceni regulatornog uticaja (RIA) i izradi nacrta smernica za RIA-u.

Kosovo ima za cilj da integriše poželjnu pomoć obezbeđenu od strane različitih donatorskih organizacija za dalje unapređenje procesa i prakse izrade politika. Vlada potvrđuje da postojeći pristup ex-ante analize politike može da bude ojačan uvođenjem sistema procene uticaja, koji zamenjuje postojeći sistem koncept dokumenata. Važan faktor za ovaj korak je potreba da sistem PU-a bude posebno izrađen za upravu Kosova kako bi na nacionalnom nivou vršila ex-ante analizu uticaja politike i regulatornu analizu. Vlada Kosova će pratiti načela OECD-a u toku unapređenja postojećeg sistema konept dokumenata i uvođenja procene uticaja za politiku i zakone.

Slika 8: Kontrona lista OECD-a za donošenje regulatornih odluka[19]

1. Da li je problem tačno definisan?
Problem koji treba rešiti se mora precizno navesti, uz dokaze o njegovoj prirodi i veličini i objašnjenje njegovog nastanka (identifikovanje podsticaja pogođenih subjekata).

2. Da li je mera vlade opravdana?
Intervencija vlade mora da se zasniva na izričitim dokazima koji opravdavaju meru vlade, imajući u vidu prirodu problema, moguće koristi i troškove preduzimanja mere (na osnovu realne procene efektivnosti vlade) i alternativne mehanizme za rešavanje problema.

3. Da li je uredba najbolji vid vladine mere?
Regulatori bi trebalo da, na samom početku regulatornog procesa, izvrše osnovano poređenje različitih regulatornih i drugih instrumenata politike, uzimajući u obzir relevantna pitanja poput troškova, koristi, distributivne efekte i administrativne zahteve.

4. Da li postoji zakonski osnov za uredbu?
Regulatorni proces bi trebalo da se strukturiše tako da svaka regulatorna odluka strogo poštuje „vladavinu prava“; to jest, odgovornost bi trebalo da bude izričita kako bi se obezbedilo da je svaka uredba ovlašćena uredbom višeg nivoa i dosledna obavezama iz ugovora i da je u skladu sa bitnim zakonskim načelima kao što su izvesnost, proporcionalnost i važeći proceduralni zahtevi.

5. Koji je odgovarajući nivo (ili nivoi) vlade za datu meru?

[19] OECD (1995), *Preporuka Saveta OECD-a iz 1995. god. o unapređenju kvaliteta vladine uredbe*, Pariz

Regulatori bi trebalo da izaberu najodgovarajući nivo vlade za preduzimanje mere, ili ako se radi o više nivoa, trebalo bi da osmisle efikasne sisteme za koordinaciju različitih nivoa vlade.

6. Da li koristi donošenja uredbe opravdavaju troškove?
Regulatori bi trebalo da procene ukupne očekivane troškove i koristi svakog regulatornog predloga i izvodljivih alternativa i trebalo bi da izvrše procenu koja bi bila u formatu koji je dostupan donosiocima odluke. Troškovi vladine mere trebalo bi da budu opravdani koristima iste pre nego što se donese.

7. Da li su distrbutivni efekti u društvu rasprostranjeni?
U meri u kojoj su distributivne i vrednosti kapitala pod uticajem vadine intervencije, regulatori bi trebalo da, u okviru socijalnih grupa, učini transparentnim regulatorne troškove i koristi.

8. Da li je uredba jasna, dosledna, razumljiva i pristupačna za korisnike?
Regulatori bi trebalo da ocene da li će mogući korisnici razumeti pravila i u tom smislu, trebalo bi da preduzmu korake kako bi obezbedili da su sadržaj i struktura pravila što jasniji.

9. Da li su sve zainteresovane strane imale priliku da iznesu svoje stavove?
Uredbe bi trebalo izrađivati na otvoren i transparentan način, kroz odgovarajuće procedure za efikasni i blagovremeni doprinos zainteresovanih strana, kao što su preduzeća i sindikati, druge interesne grupe ili drugi nivoi vlade.

10. Kako će se postići usklađenost?
Regulatori bi trebalo da procene podsticaje i institucije na koje će uredba imati uticaja i trebalo bi da osmisle sprovodljive strategije kao odgovor, a koje će na najbolji način da ih iskoriste.

Uvođenje sistema procene uticaja mora se mora dobro isplanirati. Vlada Kosova to smatra bitnim kako bi obezbedila da je proces izrade politike i zakona na Kosovu efikasno pojednostavljen. To znači da postojeći proces i odgovornosti dodeljene za izradu koncept dokumenata služe kao okvir na kom će se procena uticaja zasnivati. U međuvremenu, smernice za izradu koncept dokumenata će biti prilagođeni kako bi se obezbedilo neometano uvođenje punog sistema procene uticaja. Ova prilika će se iskoristiti za uvođenje dodatnih analitičkih mehanizama poput testa za MSP na osnovu pristupa koji je razvila Evropska komisija[20] a koji uzima u obzir veliki broj preduzeća na Kosovu sa jednim zaposlenim[21]. Pored toga, test regulatorne konkurentnosti će postati obavezan segment za analizu politike. U sklopu ta dva testa, posebna pažnja biće poklonjena zahtevima u vezi sa licencama i dozvolama. Analiza rodne ravnopravnosti, kao zajedničko pitanje, biće uvedena kao procena uticaja rodne ravnopravnosti i obuhvatiće sve aspekte ex-ante analize politike. Posebno kod

[20] Evropska komisija (2015), *„Mehanizmi" za bolje uređenje,* Mehanizam #19: „Test za MSP"
[21] Kosovska Agencija za registraciju privrednih subjekata / Ministarstvo trgovine i industrije (2016), *Osnovni pokazatelji učinka za registraciju privrednih subjekata na Kosovu*, Priština, Kosovo

potonjeg analitičkog instrumenta, ojačaće se položaj kosovske Agencije za rodnu ravnopravnost u procesu izrade politike[22].

Slika 9: Procena uticaja rodne ravnopravosti

Procena uticaja rodne ravnopravosti(PURR) biće uvedena kao instrument ex-ante analize politike zajedno sa drugim predloženim instrumentima u okviru sistema koncept dokumenata na Kosovu i budućim uvođenjem procene uticaja. Analiza ima za cilj da se spreče nenamerne negativne i pojačaju namerne pozitivne posledice, uključujući i osnaživanja žena, predloženih politika i zakona koji utiču na već postojeću nejednakost između muškaraca i žena u društvu. Osim toga, instrument bi trebalo da ispolji različita dejstva predloga na muškarce i žene, trebalo bi da obezbedi informacije o tome da li predložena inicijativa na odgovarajući način obezbeđuje otklanjanje propusta u smislu nejednakosti između ovih grupa, da li se mogu ostvariti neka poboljšanja u cilju podsticanja rodne ravnopravnosti i da li predlog odgovara načelima rodne ravnopravnosti i nacionalnom Programu Kosova za rodnu ravnopravnost.

Agencija za rodnu ravnopravnost će preuzeti vođstvo u razvoju instrumenata za PURR i smernica i biće podržana preko projekta, koji finansira Sida, za institucionalno jačanje nacionalnih rodnih mehanizama na Kosovu. Pošto PURR nije lak zadatak, potrebno je razviti resurse u obliku smernica i instrumenata i potrebno je podići svest o značaju uključivanja perspektive rodne ravnopravnosti u najranijim fazama izrade politike. Za PURR potrebna je izrada ekspertize koju ne bi trebalo integrisati samo u Agenciji za rodnu ravnopravnost i kod fokalnih tačaka za rodnu ravnopravnost koje su uvedene na centralnom i lokalnom nivou javne uprave na Kosovu. Kreatori politike moraju da steknu neophodno znanje i da razviju neophodnu ekspertizu u oblasti procene uticaja rodne ravnopravnosti, što je potrebno za izradu sveobuhvatne i inkluzivne politike. Stoga, Agencija ne samo da planira da nastavi da povećava svoje kapacitete kako bi obezbedila robusnu analizu iz rodne perspektive, već i da pokrene aktivnosti koje će dovesti do razvoja i osmišljavanja instrumenata za procenu uticaja rodne ravnopravnosti. Ovo će se iskombinovati sa dobro osmišljenim programom u cilju podsticanja razvoja neophodnih veština i znanja kod kreatora politike i službenika kako bi se obezbedilo da je rodna ravnopravnost ključni stub procesa izrade politike na Kosovu.

Vlada Kosova potvrđuje da će Pravilnik o radu morati da se prilagodi kako bi se uvela procena uticaja kao osnova za ex-ante analizu politike. Zadatak Koordinacionog sekretarijata Vlade će biti priprema izmena Pravilnika o radu. Sekretarijat se može nadovezati na dugoročnu podršku Sida-e za ovaj složeni i relevantni proces. Proces uvođenja procene uticaja treba da bude završen najkasnije do 2020. godine, i ranije, ako se ovo dokaže kao moguće i odgovarajuće. Kako bi se obezbedilo da se procena uticaja i drugi aspekti ove strategije mogu realizovati, nivoi osoblja u KP će biti analizirani i usklađeni sa stvarnim kadropotrebama za osobljem kako bi bolja regulativa na kosovu bila uspešna.

[22] Kosovo može da se nadoveže na neposrednu podršku koju Agenciji za rodnu ravnopravnost daje Švedska agencija za međunarodni razvoj i saradnju oko unapređenja analize rodne ravnopravnosti.

Rok za uvođenje procene uticaja se može nadovezati na podršku IFC-a u vezi sa izradom pilot obrazaca RIA-e. Zakonodavni akti koji će biti deo prvog sprovođenja RIA-e, će biti izabrani na osnovu konsultacija sa relevantnim zainteresovanim stranama. Lekcije naučene tokom ovih prvih sprovođenja će obezbediti važne osnove za odluke o uvođenju procene uticaja, kao vodeće načelo za ex-ante analize politike na Kosovu.

U cilju pripreme za uvođenje procene uticaja, biće izrađen obiman program obuke u cilju podrške u vidu povećanja kapaciteta institucija Centralne vlade i resornih ministarstava za ex-ante analize politika. Ti programi obuke biće organizovani za osoblje koje radi u relevantnim odeljenjima CV-a i resornih ministarstava, kao što su pravne kancelarije, odeljenja za evropsku integraciju i koordinaciju politike, stručnjaci za rodnu ravnopravnost i službenici uključeni u izradu politike.

Slika 10: Plan i program obuke podržan od strane Švedske agencije za međunarodni razvoj i saradnju

Pregled mogućih oblasti obuhvaćenih aktivnostima obuke, ToT-ova i mentorstva u vezi sa ex-ante analizama politike, koje će biti izrađene u koordinaciji sa Koordinacionim sekretarijatom Vlade i u bliskoj saradnji sa ostalim vladinim kancelarijama 1) javna i unutrašnja konsultacija; 2) identifikacija zaintresovanih strana; 3) definisanje problema; 4) identifikacija opcija politike, uključujući neregulatorne opcije; 5) analiza uticaja u oblastima ekonomije, društva i životne sredine; 6) primena Modela standardnih troškova; 7) test za MSP; 8) izbor opcije; 9) plan sprovođenja aktivnosti; 10) procena budžetskog uticaja; 11) procena fiskalnog uticaja; 12) analiza rodne ravnopravnosti; 13) analiza osetljivosti na sukob; 14) politička komunikacija

Slika 11: Pokazatelji procene napretka ostvarenog pod Posebnim ciljem 1.2

1) Povećani kapaciteti za izradu politike unutar institucija Centralne vlade i svih resornih ministarstava kroz programe obuke i programe obuke trenera: 25 % relevantnog osoblja obučenog do 2018. god. i 75 % do 2021. godine; 15 dodatnih trenera sertifikovanih kroz ToT u oblasti procene uticaja do 2021. god.
2) Usvajanje Pravilika o radu Vlade Kosova kojim se postojeći sistem koncept dokumenata zamenjuje sistemom procena uticaja najkasnije do 2020. godine; resorna ministarstva primenjuju procenu uticaja za ex-ante analizu politike kako bi obezbedili podršku odlukama vlade od 2021. god. pa nadalje.
3) Izrada politike će se više zasnivati na dokazima, a ministarstva će redovno koristiti PU (pokazatelj SIGMA)

POSEBNI CILJ 1.3: UNAPREĐENI PODACI/STATISTIKA

Visoko kvalitetni podaci su od suštinskog značaja za poboljšanje izrade politike i osiguranje da su odluke vlade zasnovane na dokazima i na stabilnim informacijama. Uvođenje Modela standardnog troška na Kosovu i cilj da se postojeći sistem za izradu koncept dokumenata zameni sistemom procene uticaja, delom, zavisi od mogućnosti uprave da pristupi i primeni informacije potrebne za pripremu donošenja odluke vlade.

Pre upotrebe SCM-a kod izrade politika, neophodno je ispuniti nekoliko praktičnih i tehničkih preduslova. Oni su direktni i nisu veoma složeni. Vlada Kosova će obezbediti da standardizovana vrednost komponente zarade u Modelu standardnih troškova bude na raspolaganju. Pored toga, proceniće mogućnost određivanja broja preduzeća u određenim sektorima. Već je jasno da neće biti lako organizovati razgovore sa preduzećima kako bi se utvrdile konkretne informacije o vremenu koje je potrebno da se ispoštuju obaveze informisanja. U tom smislu, vlada će uzeti u obzir opcije kao što je korišćenje grupa stručnjaka za obezbeđivanje neophodnih podataka. Mogućnost da se realizuju određeni pilot projekti za SCM merenja takođe će biti uzeta u obzir.

Uvođenje procene uticaja predstavlja određene izazove u pogledu dostupnosti podataka. Jasno je da postoji potreba za informacijama. Međutim, sa stanovišta analize politike, nije dovoljno jasno koliko je informacija i kakva vrsta informacija je dostupna unutar uprave. Pored toga, službenici zaduženi za politiku možda nisu upoznati sa javnim izvorima informisanja ili nemaju kapacitete da ih efikasno iskoriste.

Ako situacija to dozvoli, Vlada Kosova bi želela da izradi bazu podataka koja bi posebno bila relevantna u kontekstu procene uticaja. Takva baza podataka, u kombinaciji sa efikasnim dostavljanjem informacija resornim ministarstvima, službenicima zaduženim za politiku na Kosovu omogućila bi da rade sa sveobuhvatnim pregledom informacija. Takođe, podatke koje vlada koristi za analizu politike i procenu uticaja učinila bi javnim i dostupnim svim zainteresovanim stranama. U ovoj fazi, kosovska uprava nema jasan pregled informacija koje bi takva PU baza podataka uticaja trebalo da sadrži i koje je informacije i detaljnu statistiku već generisala kosovska uprava, organizacije civilnog društva i drugi i koja bi mogla da se unese u bazu podataka. Stoga, KSV i PK će u naredne dve godine sakupljati relevantne podatke kako bi ocenili kako bi PU baza podataka uticaja trebalo da izgleda i koje bi podatke trebalo da sadrži

Slika 12: Pokazatelji procene napretka ostvarenog pod Posebnim ciljem 1.3

1) Standardizovani podaci za SCM proračune su stavljeni na raspolaganje resornim ministarstvima u 2017. god. kako bi se obezbedilo da se SCM može da se primeniti u izradi politike
2) Izrada PU baze podataka do 2020. godine, a koju koriste resorna ministarstva u toku izrade politike (podaci će samim tim biti odraženi u analizi) i koja se zasniva na pregledu statistike i podataka neophodnih za bolje vršenje procene uticaja
3) 50 % koncept dokumenata/procena uticaja će do 2020. god. ukazivati na to koji su podaci iz baze podataka korišćeni i koji bi podaci trebalo da se dodaju u bazu podataka; taj broj se 2021. god. povećava na 80 %

POSEBNI CILJ 1.4: EVALUACIJA

Evaluacija zatvara ciklus politike i povezuje sprovođenje zakona sa poboljšanjem pravila, koja su dovoljno dugo na snazi, kako bi se procenilo da li su se očekivani efekti zaista materijalizovali. Evaluacija obezbeđuje instrumente za kontinuiranu procenu kvaliteta politike i okvira zakonodavstva. Ovo obezbeđuje dokaze za utvrđivanje da li postojeća pravila još uvek odgovaraju svojoj svrsi. Evropska Komisija je evaluaciju uključila u okvir procesa izrade njenih politika u skladu sa načelom „prvo evaluacija".[23] Ujedinjeno kraljevstvo, samo da navedemo još jedan primer, ulaže značajna sredstva u evaluaciju politike kao dela pristupa za poboljšanje kreiranja politike zasnovane na dokazima.[24]

Evaluacija obezbeđuje priliku da se okvir politike prilagodi i da se poboljšaju postojeće politike, zakoni i podzakonski akti. Ako se očekivani efekti zaista pojave a politika funkcioniše kako je planirano, evaluacija omogućava da se nauče lekcije iz dobro izrađenih zakona i prakse sprovođenja. Ove lekcije su dragocene za izradu politika u ostalim oblastima. U isto vreme, kada evaluacija pokaže da se očekivani efekti nisu materijalizovali kako je predviđeno, evaluacija omogućava da vlada preispita pravne i ostale instrumente, koji su (nisu) korišćeni.

Kosovo je 15. jula 2015. godine usvojilo Smernice o ex-post evaluaciji zakona. Ove smernice određuju kako, između ostalog, treba izvršiti evaluaciju, na koje probleme treba obratiti pažnju i na koja pitanja evaluacije je potrebno dati odgovor. Pravna kancelarija je zadužena za sprovođenje ovih smernica. Za ove zadatke, kancelarija je dobila direktnu podršku od OEBS-a. Potrebno je obezbediti dalju podršku u cilju napredovanja po ovom pitanju.

Pod pretpostavkom da će podrška biti dobijena, Pravna kancelarija u okviru KP-a će izraditi plan evaluacije za svaku godinu. PK će obezbediti obuku za sve službenike koji treba da vrše evaluaciju. Na kraju, zahtev za evaluacijom treba da bude proširen na sva resorna ministarstva. Tokom ovog procesa, izvršiće se procena u pogledu načina proširenja zahteva za evaluacijom na ostale regulatorne organe. Na osnovu proširene evaluacije „Iskustva Kosova sa evaluacijom", Kosovo želi da osigura da je veza između ex-ante i ex-post analize politike efikasno uključena u radne prakse i procedure Vlade. Tokom ove procene Vlada Kosova će takođe doneti odluku u ogledu praktičnih pitanja procesa, kao što je definisanje potrebe za evaluacijom, uvođenje javne konsultacije u proces evaluacije i određivanje najboljih procesa za objavljivanje rezultata evaluacije. Veza između evaluacije i procene uticaja, kako je definisano od strane Evropske komisije, je vodilja u tom pogledu.[25]

Aktivnosti evaluacije na Kosovu su trenutno fokusirane na zakone. Ipak, zakoni – i ostale mere politike – su planirani za srednjoročne planske dokumente kao što su strategije. O ciljevima utvrđenim u ovim dokumentima se trenutno sistematski ne izveštava i nije urađena evaluacija nijednog od njih.[26] Vlada Kosova želi da poveća svoje razumevanje kako se strategije sprovode u praksi, koliko su uspešne u postizanju svojih ciljeva i koliko je dobro Vlada ispunila svoje

[23]Evropska Komisija (2015), *Smernice i „Skup instrumenata" za bolju regulativu*
[24] Nacionalna kancelarija za reviziju (2013), *Izveštaj o evaluaciji u Vladi*
[25] Evropska komisija (2015), *Smernice za bolje uređenje i „Mehanizmi" boljeg uređenja*
[26] SIGMA (2015), *Izveštaji o osnovnom merenju, Načela javne uprave, Kosovo april 2015.*

obaveze. U tom cilju, biće izrađena ekspertiza evaluacije u okviru relevantnih institucija centralne Vlade.

Slika 13: Pokazatelji procene postignutog napretka u okviru posebnog cilja 1.4

1) Sprovedeno je najmanje 3 evaluacija zakona u toku 2017. godine, najmanje 5 u 2018. godini, najmanje 7 u 2019. godini i najmanje 12 ili više u godinama posle toga
2) Nalazi evaluacije se koriste za unapređenje postojećih zakona; proces za to je uspostavljen do 2018. godine; do 2021. godine, evaluacija je uključena u PoR i sve evaluacije se objavljuju sa objašnjenjem u pogledu koraka koji će se preduzeti ubuduće.
3) Relevantno osoblje institucija CV-a i resornih ministarstava razvijaju kapacitete za evaluaciju zakona: 25% obučeno do 2019. godine, a do 2021. god. obučeno 75 %
4) Relevantno osoblje institucije CV-a i resornih ministarstava vrši ekspertizu o evaluaciji strategija i politika, 10% do 2019. godine i 40 % do 2021. god.

OPŠTI CILJ 2) EFIKASNA JAVNA KOMUNIKACIJA, JAVNA KONSULATACIJA I UČEŠĆE ZAINTERESOVANIH STRANA

POSEBNI CILJ 2.1: POBOLJŠANA POLITIČKA KOMUNIKACIJA

Kako bi javnost i zainteresovane strane mogle da se uključe u izradu politika, Vlada treba da osigura da je komunikacija tokom procesa izrade politike i faze sprovođenja dodatno poboljšana. Važnost političke komunikacije je istaknuta odlukom Evropske Unije u pogledu političke komunikacije kao strateškog cilja i svih aktivnosti koje proizilaze iz ove odluke.[27]

Komunikacija je od suštinskog značaja za osiguranje da su javnost i zainteresovane strane informisane o ciljevima politike koje Vlada želi da postigne; da blagovremeno dobijaju informacije o merama politike koje Vlada razmatra kako bi u stvarnosti postigla ove ciljeve; i da im je obezbeđeno dovoljno mogućnosti za pripremu učešća u izradi strategija, koncept dokumenata, predloga zakona i ostalih odluka Vlade na osnovu dobro informisanog i obrazloženog izbora da se tako uradi. Pored toga, nakon što Vlada usvoji politike i zakone, efikasna komunikacija treba da osigura da ciljne grupe i zainteresovane strane znaju koja su njihova prava, mogućnosti i obaveze.

Trenutno, sistem javne komunikacije nije pravilno povezan sa sistemom izrade i koordinacije politika. Strateški dokumenti nisu praćeni komunikacionim planom zbog opšteg nedostatka koordinacije između institucija. Takođe, ovo nastaje zbog tretiranja plana komunikacije kao posebnog procesa u odnosu na ostale radne procese Vlade. Koordinacija komunikacije i njena integracija u proces kreiranja politike treba da se poboljša. Planiranje komunikacije kroz, na primer, izradu komunikacionih planova za prioritete politike i dalje ostaje izazov.[28]

Nažalost, politička komunikacija na Kosovu trenutno nije onakva kao što je predvidela Vlada, kada je usvojen Pravilnik o radu Vlade. Neki od sledećih razloga, kao što su nedovoljan nivo osoblja i nedostatak stručnosti i načina za povećanje kapaciteta, su jasni. Ipak, da bi u detalje razumela nedostatke i kako bi bila u stanju da pruži pravi odgovor za prevazilaženje nedostataka, Vlada Kosova će razmotriti trenutni okvir političke komunikacije na Kosovu. Ovaj pregled će obuhvatati KP i sva resorna ministarstva. Pregledom će se proceniti koliko su sprovedena pravila i postupci političke komunikacije; koliko su ova pravila odgovarajuća s obzirom na okruženje u kojem politička komunikacija treba da se održi; i kako identifikovani nedostaci mogu biti otklonjeni.

---

[27] Vidi između ostalog: Evropska komisija (2005), *Akcioni plan za poboljšanje komunikacije Evrope od strane Komisije*, SEC(2005) 985 završni
l
Evropska komisija (2006), *Bela knjiga o evropskoj političkoj komunikaciji*, COM(2006) 35
i o 8

POSEBNI CILJ 2.2: UNAPREĐENA KONSULTACIJA

Vlada Kosova je 2016. usvojila minimalne standarde za konsultacije.[30] Uz podršku Evropske Unije, Kancelarija za dobro upravljanje je izradila obuku za osoblje institucija centralne vlade i resornih ministarstava na koje se direktno odnose zahtevi utvrđeni u minimalnim standardima. Osim toga, ova podrška omogućava razvoj onlajn platforme za konsultaciju koja olakšava javnu konsultaciju – u obliku nacrta – o većini odluka koje Vlada planira da usvoji.

Slika 15: Minimalni standardi za konsultacije

Prema minimalnim standardima za konsultacije sledeći dokumenti treba da budu predmet javnih konsultacija:

1. Nacrt godišnjih planova javnih organa;
2. Nacrt godišnjeg plana strateških dokumenata;
3. Nacrt zakonodavnog programa Vlade;
4. Nacrt plana podzakonskih akata;
5. Nacrt spiska koncept dokumenata;
6. Nacrt koncept dokumenata;
7. Nacrt normativnih akata;
8. Nacrt strategija i
9. Svi ostali dokumenti koji moraju biti praćeni memorandumom sa objašnjenjem ili za koje se zahteva javna konsultacija.

Međutim, Vlada Kosova je u potpunosti svesna da konsultacija tokom procesa izrade politike treba da bude duboko ukorenjena u radnu kulturu i praksu uprave. Značajna podrška u tom pogledu dobija se od strane EU koja finansira projekat Podrška sprovođenju strategije Vlade za saradnju sa civilnim društvom. Očekuje se da se ova podrška nastavi do marta 2017.

U vezi sa tim, Vlada iskreno ceni podršku koju će pružiti Švedska agencija za međunarodni razvoj i saradnju u okviru projekta podrške za poboljšanje izrade politika i koordinacije. Kancelarija za dobro upravljanje i Koordinacioni sekretarijat Vlade (koji je glavni korisnik podrške od strane Sida-e) su se složili o nastavku aktivnosti obuke o konsultacijama. Krug civilnih službenika, koji su prošili obuku o konsultacijama, može na ovaj način da nastavi da se širi.

Pored toga, Vlada Kosova je posvećena jačanju pristupa u pogledu konsultacija za sve važnije odluke. To znači da će konsultacije biti obavezne aktivnosti tokom izrade strategija, koncept dokumenta i predloga zakona. Konsultacije će takođe biti sastavni deo procene uticaja.

Osim toga, Vlada Kosova ima za cilj da osigura da se javna konsultacija ne odvija samo na kraju procesa izrade odluka Vlade. Efektivna javna konsultacija treba da bude sastavni deo izrade politika. To znači da konsultacije treba da počnu već u najranijim fazama izrade politika. U tom smislu, ulagaće se značajni napori u aktivnosti javnih konsultacija koje će biti sprovedene tokom izrade koncept dokumenata i pilot RIA-e.

[30] Uredbu br. 05/2016 o minimalnim standardima za proces javnih konsultacija je 29. aprila 2016 usvojila Vlada Kosova.

Slika 16: Pokazatelji procene postignutog napretka u okviru posebnog cilja 2.2

1) Povećan kapacitet osoblja institucija Centralne vlade i resornih ministarstava u pogledu konsultacija; najmanje 10 % osoblja svakog resornog ministarstva je prošlo obuku do 2018. god. i najmanje 75 % do 2021. godine; svo relevantno osoblje institucije CV-a je prošlo obuku konsultacijama do 2018. god.
2) Nivo usklađenosti – 100 % do 2019. godine – sa minimalnim standardima za konsultacije u pogledu svake relevantne odluke Vlade, a na osnovu izveštaja KDU-a
3) Povećanje efikasnosti javnih konsultacija u izradi politika i zakona (SIGMA pokazatelj)

POSEBNI CILJ 2.3: POBOLJŠANO PLANIRANJE RADA

Vlada Kosova radi sa nizom planskih dokumenata koji strukturišu i definišu budući okvir aktivnosti i obaveza Vlade. Ovi srednjoročni planski dokumenti trenutno obuhvataju Nacionalnu strategiju razvoja (NSR), Nacionalni plan za sprovođenje SSP-a (NPSSSP), Program ekonomskih reformi (PER) i strategije izrađene za potrebe politike. Ove i druge obaveze su na godišnjem nivou kombinovane u Godišnji plan rada Vlade.

Dok različiti planski dokumenti imaju višegodišnju perspektivu, GPRV još uvek nema dalju projekciju. Vlada Kosova želi da poboljša postojeće prakse i da osigura da su obaveze, navedene u različitim srednjoročnim planskim dokumentima, kombinovane u okviru višegodišnje projekcije GPRV-a, u kome su navedeni prioriteti Vlade. Dokument koji će kombinovati sve obaveze u jedan pregled, će se odnositi na Indikativno planiranje rada (IPR) i biće direktno povezan sa GPRV-om. IPR neće uticati na stvaranje novih obaveza. Ono će samo integrisati već planirane aktivnosti u jedan okvir.

Sveobuhvatan pregled obaveza Vlade tokom dužeg vremenskog perioda će povećati transparentnost rada Vlade. Omogućiće zainteresovanim stranama da identifikuju specifična pitanja na kojima će Vlada raditi u bliskoj budućnosti. Ova otvorenost treba da doprinese mogućnostima zainteresovanih strana da se pripreme i da učestvuju u aktivnostima javnih konsultacija, koje će se sve više organizovati na Kosovu. Pošto bi ovo planiranje moglo da omogući razvoj višegodišnjeg planiranja rada za izradu zakona u obliku višegodišnjeg zakonodavnog plana i višegodišnjeg plana za izradu koncept dokumenata, IPR bi direktno doprinelo radu bolje regulative u praksi.

IPR takođe treba da služi kao izvorni dokument u odnosu na različite aktivnosti koje su potrebne za predstavljanje predloga za usvajanje u Vladi. Na primer, izrada koncept dokumenta i predloga zakona, nakon usvajanja ovog dokumenta, se sada planira na godišnjem nivou. Ipak, postoji značajan i uporan zaostatak u izradi ovih dokumenta.[31] S obzirom na to da su obaveze planiranja nastale u izvornim dokumentima GPRV-a, realni nivo planiranja ovih kombinovanih srednjoročnih planskih dokumenata definiše da li GPRV može biti realno planiran. IPR će Vladi Kosova i zainteresovanim stranama obezbediti neophodan uvid u cilju saznanja da li su planirane aktivnosti u potpunosti sprovodljive.

Višegodišnji pregled obaveza Vlade, će omogućiti da planiranje rada bude efikasnije i obezbediće da rad na značajnim analizama već na početku bude usklađeniji sa zahtevima dokumenata čija se analiza vrši. U pogledu posvećenosti Vlade Kosova ka zameni postojećeg sistema izrade koncept dokumenata sistemom procene uticaja, IPR je potreban kako bi se osiguralo da analize uticaja daju potrebno vreme za obezbeđivanje najvećeg mogućeg analitičkog kvaliteta.

U cilju pripreme za uvođenje IPR-a, Vlada Kosova će izraditi koncept dokument o dizajnu, strukturi i upotrebi indikativnog plana rada. Nakon usvajanja ovog dokumenta, sam IPR biće izrađen.

[31] SIGMA (2015), Izveštaj o osnovnom merenju, Načela javne uprave, Kosovo april 2015

Slika 17: Pokazatelji procene postignutog napretka u okviru posebnog cilja 2.3

1) Izrada i usvajanje koncept dokumenata o indikativnom planu rada do 2017
2) Izrada indikativnog plana rada tokom 2018 i 2019
3) Povećanje kvaliteta planiranja za GPRV koji se ogleda u većim stopama sprovođenja prioritetnih godišnjih obaveza Vlade: 80 % u 2018. god. i 90 % sprovedenih obaveza do 2021. godine (pokazatelj SIGMA)

Praćenje i procena sprovođenja strategije

Reforma javne uprave

Izrada i koordinacija politika i zakona kojim koordiniše Generalni sekretar KP-a je jedan od tri stuba reforme javne uprave (RJU), stoga će institucionalna struktura za sprovođenje Strategije bolje regulative 2.0 za Kosovo 2017-2021 biti u skladu sa strukturama reforme RJU-a.

Institucionalna struktura upravljanja RJU-a je osnovana od strane Vlade, odnosno Odlukom br. 05/09 (od 21/01/2015) o organizaciji i funkcionisanju Saveta ministara za osiguranje sprovođenja RJU-a i Odlukom br. 09/13 (od 12/02/2015) o organizaciji i funkcionisanju struktura za sprovođenje strateških dokumenata RJU-a, koje je kao glavni mehanizam za sprovođenje RJU-a utvrdio Savet ministara za reformu javne uprave, kojim predsedava ministar za javnu upravu i koji se sastoji od ministra finansija, ministra za evropske integracije, ministra lokalne samouprave, ministra trgovine i industrije i političkog predstavnika iz Kancelarije premijera.

Upravljanje i koordinacija praćenja sprovođenja RJU-a na tehničkom nivou su podeljeni između tri institucije:

- Kancelarije premijera, koja je odgovorna za reforme u pogledu izrade i koordinacije politika i zakonodavstva; kojim koordiniše Generalni sekretar KP-a.
- Ministarstva javne uprave, koje je odgovorno za civilnu službu, pružanje usluga, odgovornosti i organizaciju javne uprave; kojim koordiniše Generalni sekretar MJU-a.
- Ministarstva finansija, koje je odgovorno za reforme u pogledu upravljanja javnim finansijama, kojim koordiniše stalni stalni sekretar MF-a.

Odgovornost za sprovođenje i izveštavanje u oblasti izrade i koordinacije politika i propisa ostaje u nadležnosti generalnog sekretara KP-a. Međutim, SMRJU je odgovoran za osiguranje da svi stubovi RJU-a uspostavljaju koherentno praćenje i stubove izveštavanja, što znači da metodologija izveštavanja utvrđena od strane MJU-a važi za sve stubove i institucije koje izveštavaju tokom istih vremenskih rokova.

Praćenje i izveštavanje o strategiji

Strategija bolje regulative 2.0 za Kosovo 2017-2021 u svom sastavu ima akcioni plan koji pokriva period 2017-2019 i sadrži aktivnosti, pokazatelje, institucije odgovorne za sprovođenje i finansijske troškove sprovođenja. Strateški akcioni plan se kontroliše svake dve godine u okviru planiranja praćenja, koje je utvrđeno Strategijom.

Struktura za praćenje sprovođenja Strategije bolje regulative 2.0 za Kosovo sastavljena je od mernih pokazatelja koji se postavljaju na nivou posebnih ciljeva u okviru strategije, za godine 2017. i 2021. Jedan poseban cilj sadrži više od jednog pokazatelja koji se uglavnom zasniva na jednom od SIGMA pokazatelja, na osnovu načela koja pokrivaju glavne horizontalne nivoe sistema upravljanja, koji određuju ukupan učinak javne uprave i u ovom slučaju u pogledu izrade i koordinacije politika. Međutim, neki od pokazatelja su uspostavljeni od strane uprave, u dogovoru sa svakom relevantnom institucijom.

Za potrebe strategije 2016. god. se koristi kao osnovna godina. Međutim, u određenim slučajevima, osnovna vrednost se uzima od 2015. god. pošto je to godina kada je SIGMA izvršila poslednju osnovnu procenu za Kosovo. Pokazatelji koji su od posebnog značaja za praćenje sprovođenja Strategije bolje regulative 2.0 za Kosovo jesu kvantitativni pokazatelji zasnovani na kategorizaciji SIGMA. Ipak, određeni konkretni ciljevi obuhvataju i kvalitativne pokazatelje i pokazatelje rezultata.

Metodologija SIGMA-e o merenju kvantitativnih i kvalitativnih pokazatelja je sledeća:

- rangiranje od 0 do 5, gde 0 pokazuje najniži nivo napretka, dok 5 predstavlja najveći napredak u oblasti koja je predmet procene;
- procena na osnovu procenta, koja predstavlja nivo napretka na osnovu procenta napretka u odgovarajućoj oblasti koja je predmet procene.

Praćenje napretka i dostignuća sprovođenja Strategije bolje regulative 2.0 za Kosovo biće redovno saopštavano odgovarajućim instancama i kada je to potrebno javnosti.

Za praćenje sprovođenja Strategije, nadležni organ biće Upravljačka grupa za strateško planiranje (UGSP) sastavljena od predstavnika KP-a, MF-a, MEI-a, MJU-a i MER-a na višem tehničkom nivou.
Koncept dokumentom za sistem praćenja i procenu reforme javne uprave u periodu između 2015. i 2020. god. na Kosovu utvrđuju se glavne karakteristike praćenja i izveštavanja o RJU-u, a koje su razvijene za potrebe Strategije modernizacije javne uprave, uključujući i pripremanje kvartalnih, polugodišnjih i godišnjih izveštaja. Ovo obuhvata rokove za pripremu izveštaja i formate izveštaja koji su valjani za praćenje i izveštavanje o Strategiji bolje regulative 2.0 za Kosovo 2017-2021. O kvartalnim, polugodišnjim i godišnjim izveštajima ovih triju institucija (KP, MJU i MF) raspravlja se na sastancima Saveta ministara za reformu javne uprave (SMRJU), radnim grupama pod odgovarajućim stubom, u ovom slučaju Upravljačka grupa za strateško planiranje (UGSP) i Savetu generalnih sekretara. O godišnjem izveštaju o praćenju i ažuriranom izveštaju raspravlja se na sednicama Vlade, koja ga usvaja i objavljuje.

Slika 18: Pregled izveštavanja o SRB-u

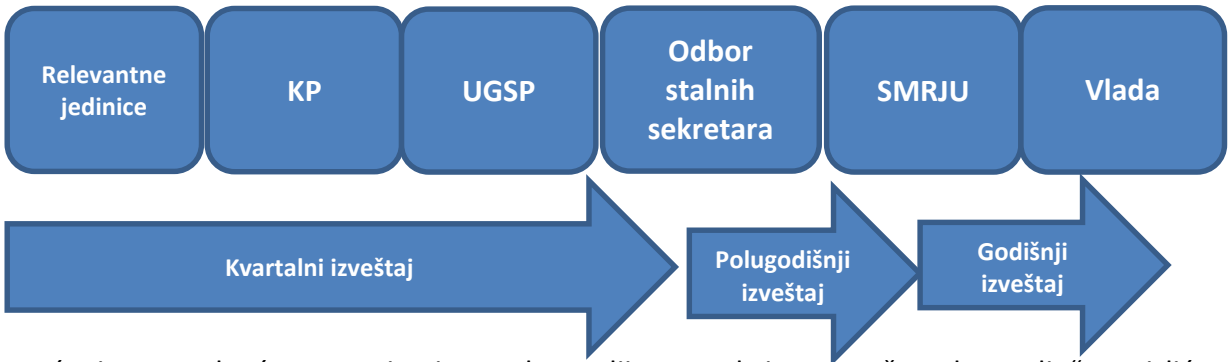

Praćenje napretka će se zasnivati na pokazateljima. U okviru „Pasoša pokazatelja“ osmisliće se konkretna definicija i metodologija merenja. Pasoš pokazatelja će obuhvatiti i procenu rizika od ostvarivanja cilja za svaki pokazatelj/dostignuće.
Praćenje i izveštavanje će biti koordinisano sa praćenjem i izveštavanjem o Strategiji za unapređenje planiranja i koordinacije politike (Integrisani sistem planiranja) 2017-2021, pošto su obe strategije deo strateškog planskog okvira KP-a.

Srednjoročni pregled Strategije

Uz Strategiju bolje regulative 2.0 za Kosovo izrađuje se i Akcioni plan 2017-2019. godine koji će se ažurirati na godišnjem nivou. SBR će imati srednjoročnu i završnu evaluaciju. U tom smislu, zajedno sa izveštajem za 2018. godinu, KSV će sprovesti proces srednjoročnog pregleda ciljeva i pokazatelja. Srednjoročna i završna procena strategije usredsrediće se na sledeće aspekte: sprovođenje Strategije i Akcionog plana, kao i značaj intervencija u pogledu ostvarivanja predviđenih rezultata i ciljeva.
Proces evaluacije i pregeda SBR-a biće povezan i sa pregledima i procenama u okviru RJU-a, kao i sa procenama SIGMA-e i drugih organizacija.

Finansijski uticaj sprovođenja strategije

Strategija bolje regulative 2.0 je ažurirana ciljevima i merama koje su realističnije i koje je moguće lakše ostvariti nego u poređenju sa prethodnom verzijom. Cilj u toku procesa izrade Strategije bolje regulative 2.0 bio je da se ista učini konkretnijom, sa jasnim aktivnostima koje bi omogućile procenu troškova i to tako da se razume finansijski deo strategije. Struktura strategije, sa konkretnim ciljevima, merama i planovima, sa definicijom konkretnih aktivnosti u Akcionom planu, dovela je do sledećih finansijskih podataka.

Troškovi sprovođenja strategije predstavljeni su na nivou strategije sa definisanim izvorima finansiranja za period koji je obuhvaćen Akcionim planom.

Slika 20: Pregled troškova za SBR

Rezime troškova Strategije	**Godina 1**	**Godina 2**	**Godina 3**
	809.430	**567.150**	**920.490**
Namenjena sredstva za ekspertizu kao vid podrške	85.900	30.100	30.100
Namenjena sredstva iz budžeta kao vid podrške	145.250	89.250	89,250
Mogućnost obezbeđivanja sredstava od donatora	553.280	406.000	699.560
Budžet Kosova	25.000	41.800	101.580

Iz gore prikazane tabele možemo da vidimo da je planirano da najveći deo troškova nastane u prvoj i trećoj godini sprovođenja strategije. povećanje konkurentnosti Kosova je aktivnost za koju se izdvaja najveći deo resursa, dok u 3. godini, to predstavlja uvođenje smanjenja administrativnih opterećenja na osnovu Modela standardnih troškova za koji je predviđeno da će potrošiti najviše resursa. Međutim, potrebe za gorenavedenim se moraju detaljno analizirati i navesti u koncept dokumentu čiji su troškovi deo ukupnih sredstava navedenih u gornjoj tabeli.

Akcioni Plan

Cilj 1: Podsticajni regulatorni sistem

Podcilj 1.1: Reforme postojećih primarnih i sekundarnih zakona radi povećanja konkurentnosti

Cilj 1: Podsticajni regulatorni sistem					
Podcilj 1.1:		Pokazatelj-i za merenje ostvarenosti cilja	Osnova 2016.	Cilj 2018.	Cilj 2021.
Reforme postojećih primarnih i sekundarnih zakona radi povećanja konkurentnosti		1) Usvajanje koncept dokumenta za program smanjenja administrativnih opterećenja 2) Razvoj SCM kapaciteta 3) Početak programa smanjenja administrativnih opterećenja 4) Rezultati smanjenja opterećenja u odnosu na osnovu	- Ne postoji efikasna ideja za program smanjenja administrativnih opterećenja - Ne postoji program obuke o SCM-u - Nijedan službenik nije sertifikovan kroz ToT za SCM - SCM nije deo izrade politike	- U toku je razvoj kapaciteta za administrativna opterećenja i SCM (ToT je osmišljen i organizovan; najmanje 5 trenera je sertifikovano; obučeno je 20 % relevantnog osoblja CV-a i resornih ministarstava) - SCM je uveden u smernice za izradu politike (30 % relevantnih KD-ova sadrži odeljak o administrativnim opterećenjima sa SCM merenjem)	- Kapaciteti su u celosti razvijeni (90 % relevantnog osoblja CV.-a i resornih ministarstava je završilo obuku) - SCM je uveden u smernice za izradu politike (100 % relevantnih KD-ova sadrži odeljak o administrativnim opterećenjima sa SCM merenjima)
Aktivnosti	Faze		Institucije		Izdvojeni

	2017	2018	2019	Vodeća institucija	Podrška	budžet
1.1.1 Priprema odluke vlade o programu smanjenja administrativnih opterećenja i konsolidaciji zakona	- Početak pripreme koncept dokumenta, uključujući i međunarodno dosezanje	- Usvajanje koncept dokumenta od strane VK-a	- Dalje aktivnosti na osnovu pristupa koji izabere VK	KSV u saradnji sa KSP-om, PK-om, MEI-em i MF-om	Sida	Sida
1.1.2 Uvođenje SCM-a u proces izrade politike	- Integracija SCM-a u smernice za izradu koncept dokumenata	- SCM merenja u 30 % koncept dokumenata koji se bave OI-em za preduzeća	- SCM merenja u 50 % koncept dokumenata koji se bave OI-em za preduzeća	KSV	Sida	Sida
1.1.3 Obezbeđivanje primene SCM-a tokom pilot RIA-e	- Svaki pilot RIA sadrži SCM merenja	- Svaki pilot RIA sadrži SCM merenja	- Svaki pilot RIA sadrži SCM merenja	PK	IFC	IFC
1.1.4 Razvoj kapaciteta za SCM merenja	- Usvajanje priručnika za SCM - Usvajanje standardizovanih vrednosti SCM-a - Obuka relevantnog osoblja - Razvoj ToT-a	- Održana obuka - Održan ToT i sertifikovani treneri	- Oržan je ToT i dodatni treneri su sertifikvani - Sertifikovani treneri nastavljaju sa obukama o SCM-u	KSV	Sida	Sida

Podcilj 1.2: Uvođenje procene uticaja

<table>
<tr><td colspan="6">Cilj 1: Podsticajni regulatorni sistem</td></tr>
<tr><td colspan="2">Podcilj 1.2:</td><td colspan="2">Pokazatelj-i za procenu ostvarenosti cilja</td><td>Osnova 2016.</td><td>Cilj 2018.</td><td>Cilj 2021.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Uvođenje procene uticaja</td><td colspan="2">1) Povećani kapaciteti za izradu politike u institucijama CV-a i resornim ministarstvima
2) Priprema i usvajanje PoR-a u cilju zamene koncept dokumenata procenom uticaja
3) Izrada politike će se više zasnivati na dokazima, a resorna ministarstva će redovno koristiti procenu uticaja</td><td>- Ne postoji sveobuhvatan plan obuke za izradu politike

- Sistem za izradu koncept dokumenata umesto procene uticaja

- Ocena 3 za SIGMA pokazatelj „Stepen do koga se u procesu izrade politika, analitička sredstva koriste na najbolji način“</td><td>- Sveobuhvatni plan obuke je osmišljen; programi obuke su počeli i iste je završilo 25 % relevantnog osoblja CV-a i resornih ministarstava

- Izvršene su pripreme za uvođenje procene uticaja

- Ocena 3</td><td>- 75 % relevantnog osoblja CV-a i resornih ministarstava je završilo obuku; 15 dodatnih sertifikovanih trenera kroz ToT o proceni uticaja

- Procena uticaja je uključena u PoR i resorna ministarstva vrše procenu uticaja

- Ocena 4</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Aktivnosti</td><td colspan="3">Faze</td><td colspan="2">Institucije</td><td rowspan="2">Izdvojeni Budžet</td></tr>
<tr><td>2017</td><td>2018</td><td>2019</td><td>Vodeća institucija</td><td>Podrška</td></tr>
<tr><td>12.1 ToT o RIA-i</td><td>- Organizovani ToT-ovi i sertifikovani treneri
- Sertifikovani treneri upravi</td><td>- Sertifikovani treneri upravi Kosova pružaju obuku o RIA-i</td><td>- Organizovani ToT-ovi i sertifikovani treneri
- Sertifikovani treneri upravi Kosova pružaju obuku o RIA-i</td><td>PK i KSV</td><td>IFC</td><td>IFC</td></tr>
</table>

	Kosova pružaju obuku o RIA-i					
1.2.2 Relevantno osoblje institucija CV-a i resornih ministarstava je prošlo obuku o izradi politika	- Programi obuke su uspostavljeni - Identifikovani su ostali relevantni ToT-ovi	- Organizovani ToT-ovi i sertifikovani treneri - Treneri obučavaju relevantno osoblje institucija CV-a i resornih ministarstava	- Organizovani ToT-ovi i sertifikovani treneri - Treneri obučavaju relevantno osoblje institucija CV-a i resornih ministarstava	KSV	Sida	Sida
1.2.3 Izrada pilot RIA	- Pilot RIA utvrđeni na početku godine - Sprovedeno najmanje 3 pilot RIA-e	- Pilot RIA utvrđeni na početku godine - Sprovedeno najmanje 3 pilot RIA-e	- Pilot RIA utvrđeni na početku godine - Sprovedeno najmanje 3 pilot RIA-e	PK i KSV	IFC	IFC
1.2.4 Prilagođavanje smernica za izradu koncept dokumenata kao posredni korak za uvođenje PU-a	- Smernice su usvojene posle unutrašnjih i spoljnih konsultacija - Koncept dokumenta se izrađuju na osnovu novih smernica	- Svi koncept dokumenti se izrađuju na osnovu novih smernica - U proces izrade politike su uvedena nova analitička sredstva (ARR, test za MSP)	- Svi koncept dokumenti se izrađuju na osnovu novih smernica - U proces izrade politike su uvedena nova analitička sredstva	KSV	Sida	Sida
1.2.5 Proceniti broj osoblja u kancelarijama KP-a u vezi sa pravilnim	- Početak procene	- Procena je završena - Izrađen je plan za pristupanje nalazima procene	- Usvojen je i realizovan plan za prilagođivanje rezultatima procene	KSV	Sida	Sida

sprovođenjem SBR-a i SUPKP-a, uključujući i mogućnost uspostavljanja jedinice za procenu uticaja i bolju regulativu u okviru KSV-a						
1.2.6 Uvođenje procene uticaja rodne ravnopravnosti	- ARR razvija skup instrumenata za procenu uticaja rodne ravnopravnosti - ARR vrši izbor relevantnih KD-ova na početku godine - ARR daje komentare na svaki KD za koji je analiza rodne ravnopravnosti relevantna - ARR učestvuje u radu najvažnijih radnih grupa za KD	- ARR razvija skup instrumenata za procenu uticaja rodne ravnopravnosti - ARR vrši izbor relevantnih KD-ova na početku godine - ARR daje komentare na svaki KD za koji je analiza rodne ravnopravnosti relevantna - ARR učestvuje u radu najvažnijih radnih grupa za KD	- ARR razvija skup instrumenata za procenu uticaja rodne ravnopravnosti - ARR vrši izbor relevantnih KD-ova na početku godine - ARR daje komentare na svaki KD za koji je analiza rodne ravnopravnosti relevantna - ARR učestvuje u radu najvažnijih radnih grupa za KD	ARR	Sida	Sida

1.2.7 Pregled PoR-a u cilju uvođenja PU-a i evaluacije		- Početak pregleda	- Predlog ažuriranog PoR-a je pripremljen za usvajanje od strane vlade	KSV	Sida	Sida

Podcilj 1.3: Unapređeni podaci/statistika

Cilj 1: Podsticajni regulatorni sistem						
Podcilj 1.3:		Pokazatelj-i za procenu ostvarenosti cilja		Osnova 2016.	Cilj 2018.	Cilj 2021.
Unapređeni podaci/statistika		- Standardizovani podaci za SCM proračun su na raspolaganju - Razvijena je baza podataka PU - Uvid u podatke potrebne za unapređenje ex-ante analize i proces donošenja odluke zasnovane na dokazima		- Ne postoje standardizovani podaci za SCM - Ne postoji baza podataka PU-a - Ne postoji jasan pregled podataka koji su potrebni za ex-ante analizu politike	- Standardizovani podaci za SCM su u potpunosti na raspolaganju - U toku je izrada baze podataka PU-a - Nema promene	- Baza podataka PU-a postoji i koristi se - 80 % svih procena uticaja ukazuje na to koji su se podaci iz baze podataka koristili i koji bi podaci trebalo da se dodaju
Aktivnosti	Faze			Institucije		Izdvojeni budžet
	2017	2018	2019	Vodeća institucija	Podrška	
1.3.1 Izraditi i usvojiti priručnik za SCM za Kosovo	- Priručnik je usvojen	- Priručnik se koristi	- Priručnik se koristi	KSV	Sida	Sida
1.3.2 Razvoj baze podataka Pu-a	- Sprovođenje pregleda baze podataka i	- Završetak pregleda podataka koji se	- Baza podataka funkcioniše i dodatno je razvijena	KSV i PS	Sida za izradu i osmišljavanje izgleda, troškovi izrade same	Sida za izradu i osmišljavanje izgleda, troškovi

	podataka koji se čuvaju u resornim ministarstvima, agencijama i drugim relevantnim javnim organima - Definisanje strukture, sadržaja i odgovornosti baze podataka - Potrebe za dodavanjem podataka u bazu podataka utvrđene na osnovu podataka potrebnih u toku procesa izrade KD-a i pilot RIA-e	čuvaju u javnim organima - Uspostavljanje baze podataka - Potrebe za dodavanjem podataka u bazu podataka utvrđene na osnovu podataka potrebnih u toku procesa izrade KD-a i pilot RIA-e	prema konkretnim potrebama - Održana je obuka o korišćenju baze podataka - Podaci iz baze podataka se koriste za izradu politike - Potrebe za dodavanjem podataka u bazu podataka utvrđene na osnovu podataka potrebnih u toku procesa izrade KD-a i pilot RIA-e		baze podataka još uvek nisu pokriveni	izrade same baze podataka još uvek nisu pokriveni

Podcilj 1.4: Evaluacija

<table>
<tr><td colspan="6">Cilj 1: Podsticajni regulatorni sistem</td></tr>
<tr><td colspan="2">Podcilj 1.4:</td><td colspan="2">Pokazatelj-i za procenu ostvarenosti cilja</td><td>Osnova 2016.</td><td>Cilj 2018.</td><td>Cilj 2021.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Evaluacija</td><td colspan="2">- Evaluacija se vrši na godišnjem nivou
- Uspostavljen je proces upotrebe nalaza evaluacije u ciju poboljšanja postojećih zakona
- Povećani su kapaciteti za evaluaciju u institucijama CV-a i resornim ministarstvima
- Evaluacija je uvedena u PoR</td><td>- Evaluacija se ne koristi sistematski u procesu izrade politike
- U CV-u i resornim ministarstvima nedostaju kapaciteti za evaluaciju</td><td>- Početak obuke relevantnog osoblja o evaluaciji zakona (organizovan je ToT; najmanje 10 % relevantnog osoblja u svakom resornom ministarstvu i svakoj relevantnoj instituciji CV-a je obučeno)</td><td>- Kapaciteti za evaluaciju zakona su razvijeni (ToT je organizovan dva puta; 75 % relevantnog osoblja u resornim ministarstvima i CV-u je obučeno 2021. godine)

- 40 % relevantnog osoblja institucije CV-a i resornim ministarstvima završilo je program obuke za evaluaciju strategija i politike

- Evaluacija se koristi sistematski</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Aktivnosti</td><td colspan="3">Faze</td><td colspan="2">Institucije</td><td rowspan="2">Izdvojeni Budžet</td></tr>
<tr><td>2017</td><td>2018</td><td>2019</td><td>Vodeća institucija</td><td>Podrška</td></tr>
<tr><td>1.4.1 Pilot evaluacije</td><td>- Izvršeno je najmanje tri evaluacija</td><td>- Izvršeno je najmanje pet evaluacija</td><td>- Izvršeno je najmanje sedam evaluacija i najmanje</td><td>PK</td><td>Još uvek nije utvrđena podrška</td><td>Još uvek nije utvrđena podrška</td></tr>
</table>

			12 ili više u narednim godinama			
1.4.2 Proceniti iskustvo u vezi sa „evaluacijom zakona“			- Evaluacija je organizovana a nalazi predstavljeni	PK	Još uvek nije utvrđena podrška	Još uvek nije utvrđena podrška
1.4.3 Razviti kapacitete u institucijama CV-a i resornim ministarstvima za evaluaciju zakona	- Obučiti relevantno osoblje - Izraditi ToT	- Treneri su obučeni i sertifikovani preko ToT-a - Sertifikovani treneri drže obuke (10 % relevantnog osoblja je obučeno)	- Dodatni treneri su obučeni i sertifikovani preko ToT-a, 25 % obučenih do 2019. godine - Sertifikovani treneri pružaju obuke	PK	Još uvek nije utvrđena podrška	Još uvek nije utvrđena podrška
1.4.4 Razviti kapacitete u institucijama CV-a i resornim ministarstvima za evaluaciju strategija i politike			10 % relevantnog osoblja je obučeno			

Cilj 2: Efikasna javna komunikacija, javna konsultacija i učešće zainteresovanih strana

Podcilj 2.1: Poboljšana politička komunikacija

<table>
<tr><td colspan="6">Cilj 2: Efikasna javna komunikacija, javna konsultacija i učešće zainteresovanih strana</td></tr>
<tr><td colspan="2">Podcilj 2.1:</td><td colspan="2">Pokazatelj-i za procenu ostvarenosti cilja</td><td>Osnova 2016.</td><td>Cilj 2018.</td><td>Cilj 2021.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Poboljšana politička komunikacija</td><td colspan="2">- Izrađeni su koncept dokument i Akcioni plan

- Razvoj kapaciteta za političku komunikaciju</td><td>- Biće definisano u koncept dokumentu

- Ne postoji ToT; osoblje nije obučeno</td><td>- Biće definisano u koncept dokumentu

- 5 trenera sertifikovanih preko ToT-a pružaju obuke
- 50 % relevantnog osoblja za komunikaciju u CV-u i resornim ministarstvima je obučeno</td><td>- Biće definisano u koncept dokumentu

- 75 % relevantnog osoblja za izradu politika u CV-u i resornim ministarstvima je obučeno</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Aktivnosti</td><td colspan="3">Faze</td><td>Institucije</td><td></td><td rowspan="2">Izdvojeni Budžet</td></tr>
<tr><td>2017</td><td>2018</td><td>2019</td><td>Vodeća institucija</td><td>Podrška</td></tr>
<tr><td>2.1.1 Poboljšanje političke komunikacije</td><td>- KD (uključujući i AP) je izrađen i usvojen, uključujući i utvrđivanje pokazatelja</td><td>- AP je sproveden</td><td>- AP je sproveden</td><td>KJK</td><td>Sida</td><td>Sida</td></tr>
<tr><td>2.2.2 Jačanje kapaciteta za političku komunikaciju</td><td>- ToT o političkoj komunikaciji je organizovan i</td><td>- Sertifikovani treneri pružaju obuke</td><td>- Sertifikovani treneri pružaju obuke</td><td>SJI</td><td>Sida</td><td>Sida</td></tr>
</table>

	treneri su sertifikovani Sertifikovano je najmanje 5 trenera					

Podcilj 2.2: Unapređene konsultacije

<table>
<tr><td colspan="6">Cilj 2: Efikasna javna komunikacija, javna konsultacija i učešće zainteresovanih strana</td></tr>
<tr><td colspan="2">Podcilj 2.2:</td><td colspan="2">Pokazatelj-i za procenu ostvarenosti cilja</td><td>Osnova 2016.</td><td>Cilj 2018.</td><td>Cilj 2021.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Unapređene konsultacije</td><td colspan="2">- Povećati kapacitete osoblja za konsultacije
- Nivo usklađenosti sa minimalnim standardima za sve relevantne odluke vlade
- Povećava se efikasnost javne konsultacije u toku rada na izradi politike i zakona (SIGMA pokazatelj)</td><td>- Prvobitni kapaciteti su razvijeni kroz obuke

- Ocena 3 prema SIGMA pokazatelju „Stepen do kog se javne konsultacije koriste u procesu izrade politike i zakona“</td><td>- najmanje 10% relevantnog osoblja iz svakog resornog ministarstva i svo relevantno osoblje CV-a je obučeno o konsultacijama

- Ocena 4 prema pokazatelju SIGMA „Efikasnost javnih konsultacija u izradi politika i zakona“</td><td>- Najmanje 75% relevantnog osoblja iz svakog resornog ministarstva je obučeno o konsultaciji

- Ocena 5</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Aktivnosti</td><td colspan="3">Faze</td><td colspan="2">Institucije</td><td rowspan="2">Izdvojeni budžet</td></tr>
<tr><td>2017</td><td>2018</td><td>2019</td><td>Vodeća institucija</td><td>Podrška</td></tr>
<tr><td>2.2.1 Povećanje kapaciteta za konsultacije sa zainteresovanim stranama</td><td>- Obuke su organizovane</td><td>- Obuke su organizovane</td><td>- Obuke su organizovane</td><td>KDU i KSV</td><td>EU
Sida</td><td>EU
Sida</td></tr>
<tr><td>2.2.2 Uključivanje minimalnih standarda za javne konsultacije u relevantne procese rada</td><td>- Relevantne smernice su prilagođene i primenjene</td><td>- Svi relevantni procesi rada prate minimalne standarde za konsultaciju</td><td>- Svi relevantni procesi rada prate minimalne standarde za konsultaciju</td><td>KDU</td><td>-</td><td>-</td></tr>
</table>

2.2.3 Razviti metodologiju za praćenje i izveštavanje o primeni i nivou usklađenosti sa standardima za konsultacije	- Metodologija praćenja je usvojena i primenjena - Izveštaj o praćenju je objavljen	- Izveštaj o praćenju je objavljen	- Izveštaj o praćenju je objavljen	KDU	-	-

Podcilj 2.3: Unapređeno planiranje rada

<table>
<tr><td colspan="6">Cilj 2: Efiksna javna komunikacija, javna konsultacija i učešće zainteresovanih strana</td></tr>
<tr><td colspan="2">Podcilj 2.3:</td><td colspan="2">Pokazatelj-i za procenu ostvarenosti cilja</td><td>Osnova 2016.</td><td>Cilj 2018.</td><td>Cilj 2021.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Unapređeno planiranje rada</td><td colspan="2">- Izrada i usvajanje KD-a o IPR-u
- Izraditi IPR
- Unaprediti kvalitet planiranja</td><td>- Ne postoji IPR

- U 2015. godini stopa sprovođenja GPRV iznosi 68%</td><td>- Dogovoren dizajn IPR-a

- Stopa sprovođenja vladinih prioriteta iznosi 75%</td><td>- IPR je izrađen i aktivno se koristi kao instrument za upravljanje planiranja rada vlade

-Stopa sprovođenja vladinih prioriteta iznosi 85%</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Aktivnosti</td><td colspan="3">Faze</td><td colspan="2">Institucije</td><td rowspan="2">Izdvojeni budžet</td></tr>
<tr><td>2017</td><td>2018</td><td>2019</td><td>Vodeća institucija</td><td>Podrška</td></tr>
<tr><td>2.3.1 Izrada IPR-a[32]</td><td>Izraditi i usvojiti KD o IPR-u</td><td>Dati primer IPR-a u u obliku pilota</td><td>Izraditi IPR kako je definisano u KD-u</td><td>KSV</td><td>Sida</td><td>Sida (izuzev IT alata)</td></tr>
</table>

Napomena: Akcioni plan za Strategiju bolje regulative predstavlja i mere koje će razviti Vlada Kosova i za koje su finansijska sredstva obezbeđena, kao i mere koje bi Vlada želela da razvije ali za koje još uvek nisu obezbeđena finansijska sredstva. Sprovođenje potonjih aktivnosti u celosti zavisi od toga da li će podrška biti na raspolaganju. U slučaju da se ne pronađe podrška, aktivnosti neće biti dodatno razrađene ili će se odložiti dok se ne obezbedi podrška.

[32] Ova aktivnost je predviđena i u SUPKP i pratiće se prema odredbama te strategije.

Aneks 1: Preliminarna procena troškova za sprovođenje programa smanjenja administrativnih opterećenja na Kosovu

U cilju uspešne realizacije programa smanjenja administrativnih opterećenja koje kosovski zakoni nameću preduzećima, koriste se sledeće pretpostavke:

1. Jedinica u okviru KSV-a ili odvojena Jedinica bolje regulative uspostavljena u okviru Kancelarije premijera i sastoji se od:
    a. 1 nacionalnog koordinatora za merenje administrativnih opterećenja (zahteva dodatni budžet);
    24 analitičara / istraživača bolje regulative (zahteva dodatni budžet)
    Predviđeno osoblje bi se rasporedilo na zadatke u okviru KSV-a/Jedinice bolje regulative, KSP-a, PK i ASK-a;
2. Za 21 resornu instituciju se pretpostavlja da će raditi na izradi politika i uređenju preduzeća u vezi sa administrativnim opterećenjem i programom smanjenja:
    a. 15 ministarstva;
    b. 6 regulatornih agencija;
3. Za svaku resornu instituciju, pretpostavlja se da koordinator resorne institucije mora da bude stalno zaposlen na merenju administrativnih opterećenja i sprovođenju programa smanjenja tereta (potreban je dodatni budžet).
4. 2 IT službenika /softverskih programera potrebnih za ISM administrativnih opterećenja.
5. Pretpostavlja se da će merenje administrativnih opterećenja trajati 6 godina i da će se izvršiti u sledeće tri glavne faze, koje se delimično preklapaju jedna sa drugom (vremenski rokovi su indikativni i moraju se detaljnije razraditi):
    a. Osnovno merenje (2 godine)
    b. Predlozi za smanjenje (4 godine)
    c. Usvajanje (1 i po godina)
6. Očekivanje je da program smanjenja administrativnih opterećenja mora biti podržan spoljnom ekspertizom, koju će pružiti donatori i u toku celog trajanja projekta, za koju troškovi nsu navedeni u tabeli u nastavku:
    a. 2 ili 3 međunarodna stručnjaka;
    b. 6 do 10 lokalnih stručnjaka;
7. Troškovi obuke i otvaranja kancelarije, kao i za kancelarijski materijal, moraju da se pokriju za ceo period trajanja programa smanjenja opterećenja.

Na osnovu gore iznetih pretpostavki, dobijene su sledeće procene:

Slika 1: Preliminarni troškovi smanjenja administrativnih opterećenja na osnovu sredstava iz dodatnih budžetskih izdvajanja

	Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 4	Godina 5	Godina 6	Ukupno
Ukupno	**384.760**	**424.480**	**376.480**	**376.480**	**376.480**	**376.480**	**2.315.160**
CV	**231.120**	**270.840**	**222.840**	**222.840**	**222.840**	**222.840**	**1.393.320**
	87.420	174.840	126.840	126.840	126.840	126.840	769.620
IT sistem	24.000	48.000	48.000	48.000	48.000	48.000	264.000
Troškovi uvođenja i rada	119.700	48.000	48.000	48.000	48.000	48.000	359.700
Resorno ministarstvo	**153.640**	**153.640**	**153.640**	**153.640**	**153.640**	**153.640**	**921.840**
Osoblje	143.640	143.640	143.640	143.640	143.640	143.640	861.840
Ostali troškovi	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	60.000

Napomena: Ova preliminarna procena troškova data je kako bi se obezbedila osnova za donošenje odluke o preuzimanju obaveze pokretanja izrade koncept dokumenta, kako bi se odlučilo da li će se i kako pristupiti merama za smanjenje administrativnih opterećenja i Strategije bolje regulative iz 2014. godine, kao i ažuriraog nacrta Strategije bolje regulative 2.0. Cilj smanjenja će se utvrđivati na osnovu procene uticaja (ekonomske analize) opcija koje su prepoznate u toku procesa pripreme. Ova tabela daje prikaz samo preliminarnih troškova koji će verovatno morati da se pokriju kroz dodatna budžetska izdvajanja. Detaljna procena troškova i uticaja biće izvršena u fazi izrade koncept dokumenta.

Aneks 2: Troškovi i pretpostavke SBR-a (Excel)